

Gale Gringo

P I T H E G R U V E R E N A

In 5 j'akte è cha tablô

pê

Franthî - Jêvié Brodâ , abbé

G A L É G R I N G O

**** P î t h e g r u v è r e n a
in 5 j'akte è cha tablô

n è

Franthi-Jèvyé Brodâ, abbé

Fêrchenâdzo

Goton	23j'an	Luvi	30-40 an
Maryè, che dona	55 an	Pa d'won	20-25 an
Tanon , onhyo à Goton	60 an	Polite	30 an
Pyéro , tsèvrè	25 an	Martin	40-50 an
Kolin, tsèvrè	20 à 25 an		
Cécile			
Lisa	bounè miyè à Goton		
Jebé			

La pîthe chè pâchè a Velâchemon pè vè 1835 - 36, è ou tsalè. L'è dèdiyâye

la mèmouâre dou chèlèbro abbé Dzojè B O V E T
tsantre inchpirâ dou payî

Ke no-j'a tchîthâ li a vint'an (1950)

por alâ tsantâ in Paradi di tsan onko pye bî
è

A la Chochiyètâ dè tsan dè mohyî de la pèrotse dè CHALÈ,
la chuva !

Fidèla ou chovinyi de l'abbé Bovet in tsantia le bon Djyu
è le pagî

din la bala linvoua
di-j'anhyan .

La Rotse le 7 dè novembre 1970
l'abbé Franthi Jèvyé Brodâ.

Ou pèyo vè Goton. Pèyo dè poûrè dzin:tràbya, fornî, èchkabî, taborè .
L'outon pè vè le mitin d'oktôbre, le vèprâ ,kontre le dèvêlné.

Scène I

Maryè, Goton

GOTON (à Maryè ke chè vou betâ à teèhyî).- Ora, léchîdè mè ha
paye, dona! Tchyè ke vo voli vo krèvâ lè-j'yè inke! Vo-j'îthè
dza jou in dzornâ ti chtou dzoua. Rèpojâdè vo on bokon!

MARYÈ.- Mè rèpâjèri in paradi, fiyèta... P'r ora, che no volin avi a
medjyî, no fô gânyî.

GOTON .- Vouêh! No porin kan mîmo. rin prindre avu no din l'ôtre mondo!

Chin l'è kemin por glâ fèná pè lè tsô d'Ethavanin...:i krâkè
poutamin:vô mî îthre pâ trû tsêrdjî! (on momin) A propoû, t'â oyu, chta
vèprâ, kemin Kolin l'è rè arouvâ vuto du amon lè tsô, avu chè tchîvrè?
Achurâ ke l'a fan dè tè vini trovâ chta né?

GOTON.- Ché gayâ... A min k'alichè trovâ Tréje...

MARYÈ.- Tchyè nenè! L'è tè , k'amè. L' pâ pèchke l'a fi na danthe ouduvè
avu Tréje a la bènichon dè Grevîre ke.....

GOTON .- Ouê, ma Tréje l'a dou bin,...ou yu ke no.... Che le père-gran
ôchè pî pâ kôchyenâ, portan! Dre ke l'avan la pe bala pojichyon
dè to Velâchemôn!....

MARYÈ.- Bin vouê...bin vouê...Le pôûro li, ch'è léchî intrètsantâ. Ch'in
d'è proû mouâ le bè di dê! Tè komprin, ten'onhyo Yôdo îrè on bî parleû;
menâvè grô l'andin, tsuvâvè to pyin...L'avi mé d'avantho avu la linvoua
tchyè avu lè bré. Ton poûre père-gran - ke Djyu le pèrdenè - ch'è léchî
prindre pè le prin di pyôtè...l'a kôchyenâ...è li a fayu payî, inke to!
L'avi proû kudjyî, tpn poûre chèhya, le betâ in gârda. Ma ch'è ke ton père
gran n'intindi pâ dè rêchouêdre di konchèye dè chon fe! (on momin) O pu,
fô dre ke por li, ten'onhyo Yôdo îrè le bî...L'a kôchyenâ...è l'a pèrdu.
N'in d'a proû portâ le djyu! Du le dzoua ke l'a fi chè mijè, l'a pâ rè
fi on fô ri; l'a pèrdu l'apèti...L'a trîná on pâr dè mê, è l'è mouâ; l'è le
chagrin ke l'a amenâ....Ton poûre chènaya - ke Djyu le rèdzoyechè - l' je.
là doû-j'an aprî, à pèna...Te t'in rapêlè...

GOTON.- Pâ vouér! mé tchyè chin. L'avé pâ katr'an...

MARYÈ.- Dza djyora vint'an dè chin! !!!??? Chimbyè on chondzo! P'rtan, lè
j'an chôn gran, lè dzoua achebin, kan on a tchyè du la man à la gouârdze
ke fô andrenâ du on'èthêla à l'ôtra po gânyî cha poûra ya.....

GOTON.- L'è proû na poûra ya....Kan vo vèyo modâ, dè bon matin, po fère
hou lordè buyè vè lè dzin, vo ke vo-j'fâ na bouna payijan'na...

MARYE.- Chu on mintè adî nourête...Trû bin.Kan moujo ke tè,tè fô goutâ ché,de na gota dè choupa è dè dutrè pre dè têra,chin mè trakachè.
GOTON.- Dona!.....

MARYE.- L'è veré.T'in kouadré proû atan.Ma la tsê l'è tchîra,è l'è pâ lè grô païjan ke moujèran dè bayî chi the pî na kroûye choucheche à la buyandêre po ch'in d'alâ du cha dzornâ!...

GOTON.- N'in d'a di py' a pyindre tchyè no....Chin no pâ bin, no duvè, an notha méjenèta?

MARYE.- Nûthra....L'è tchyè la mitchî noûthra:ten'onhyo Tanon -ton parin-n'in d'a l'ôtra mitchyî.L'é to chin ke lou-j'è chobrâ du la dèbâhya.

GOTON.- Ma vi the pîr' adî, mon parin? Li a dutrè-j'an ke no j'a pâ rè bayî chungyo dè ya.O pou achurâ dre:Yin di-j'yè, yin dou kê...

MARYE.- Dèveja pâ dinche dè ton parin,Goton.L'è jou proû bon avu no.

Kan l'è modâ po le Brèsil, l'an dou tchyêr-tin, là a fi om papè ke tè léché chon drê dè méjon ou ka ke vînyèa mûri,è m'a léchî in' êrê le loyîdzo ke li vinyè,po m'idjyî a t'alèvâ.M'avi dèfânchâ dè le tè dre, ma i trêvo ke l'è le momin por tè dè le chavê,pâ ke t'alichè le mô djyudjyîche n'èkri pâ, è the di kou ke nothè dêrîrè lètrè li cheran pâ arouvâyè? Le Brèsil l'è dèlé de la mâ!...L'è proû chovin, ke di batô kâlon, ou bin ke chon piyî...

GOTON.- Ché pâ l'idé ke mon parin l'a jou dè modâ dinche yin...

MARYE.- Tchyè ke voli chobrâ pê che!Irè rinâ.Lè dzin chon pâ tindro,po hou ke n'an rin mé...

GOTON.-Vo-j'in chédè ôtchyè,vo, poutra dona!Kan fô alâ medjyî le pan i-j'ôtro....Ah!Ch'ôcho pî oun'ache bouna chindâ tchyè vo!L'è mè, k'oudré buyâ pèrmi lè dzin,è vo, vo châbrèrâ inke, bin trantchila, a trèhyî...

MARYE.- Vouah!Va achurâ proû bin dinche.T'i py'abila po trèhyî è mè po la-vâ.N o gânyin totè duvè mé in fajin le travô ke no vin le mî a man.Te tîrè de la pâ dè ton chènaya....Mé dè hyinthe tchyè dè bré.Tanon îrè tan intèlîjan achébin.M'èthenèri pâ tan ke ramachichè de l'êrdzin pê chi Vrèsil...

GOTON.- No cheran din le ka dè l'èretâ:l'a nyon mē tchyè no.

MARYE.- Konta pâ dèchu!

GOTON.(in rijolin).- Ma è bin, l'è kan mîmo adî on'onhyo d'aMèrike!

MARYE.- (in takinyin) Ma...t'âmè mî avi on tsèvrè to prî tchyè on onhyo dinche yin, hin???Po chin,te tè pou pâ pyindre:t'â mîmamin a rèyî chu doû...

GOTON.(in choupirin).- La tchin rèyî? Chon proû galé ti doû,proû grahyâ pâ payâ...Pyéro tsantè gayâ bin.Kan fâ sôlo ou mohyî,vo bayè la pî d'ouye.

MARYE.- L'a na rèya bala vouê, chin i l'è:montè i nyolè chin fère na tchikâye.

GOTON.- Ma adon, po kornâ, montè rin a KolinÂmo tan oûrele matin, kan kouârně po rathimbyâ chè tchîvrè.

MARYE.- Ma fê...tè fudrè proû tè dèchidâ por on di doû.

GOTON.- Tchîn tàyî, ditè, dona?

MARYE.- O chin, l'è a tè dè vère. Chè te tè mârýè, cherè por tè. Fâ a ta djyija. Khon ti doû proû galé. D' l'êrdzin, ma fê...n'in d'an ti doû pari rin... (in rijin) Ma l'an doû fyê bok! Ache, lè fô oûre gabâ, kan tè vînyon trovâ! Na vretâbya fâcha! N'in fan the di vayinthè, hou bok! tan tchyè Napolèon... Ma le pe gabèrî di doû, l'è kan mîmo adî Kolin. On deri rin tchyè ke chon motu -chon Bigo - l'è on bok kemin le mondo n'in d'a djyémé rin je jou yu du ke vîrè.

Goton.- Ni bin Pyéro gabp chon Gringo! Avu chè kouârnè grabtè dinche (i mo-thrè in èlêrdzin lè bré to lârdzo) :trè ou katre pî, po le min! N'in fâ the, di mervêyè, chi Gringo!

MARYE.- Ma è bin...krêyo kè t'âmè mî Kolin, hin???

GOTON.- Djyo pâ chin, dona! Chu inke intrè doû...ché pâ tchin rèyî. Ouf! Tchîn momêrche! Chu bin in nom dè trochâ avu ti doû è dè chobrâ vîye fiye.

MARYE.- Pêrdjyi! V-tè pindre, du tin ke te li i! Infan! !!

GOTON.- Ma è bin, vo chédè pâ chin ke l'è, vo, d'îthre inke intrè doû! Tchîn prindre ? Tchîn di doû?

MARYE.- Prin chi ke t'âmè le mî, bon!

GOTON.- Djyuchtamin! L'è bin chin: lè-j'âmo ti doû!....

MARYE.- E bin, ora bon, l'è achurâ to chimpyo. L'an a tsakon on bok kenin le bon! Djyu li mîmo n'in d'a djyémé rin yu: di lou dè fêr' a batre lou doû bok: dinche, te vèri zchin di doû l'a réjon è te prindri chi inke.

GOTON.- (in li choûtin ou koû) Ma vo, dona, vo-j'îthè on gournè dè rujè

MARYE.- (i tapon) Intrâdè! (intrè trè fiyè)

S c è n e 2

M aryè, Goton, Cécile, Lîsa, Jêbé.

Lè FJYE.- Bouna né! A vo, Goton!

MARYE è GOTON.- Bouna né!

GOTON.- Ora bon! Bin novalè!

CECILE.- T'i bin atrapâye, hin? Te kontèvè chur k'îrè Pyéro.

LISA.- Ou bin Kolin...

JÊBÉ.- Ou bin ti doû: on deri ke chin bpchon: vînyon to doulon inthimbyo.

GOTON.- (in rijolin) Ou yu ke ton Sandron a tè, tè va trovâ châlè...por

JEBE.- Ouê, l'è p^l pouitâ dè né...Ou yu ke Pyéro è Kolin,lâfô krêre ke le
chon: chè korchon l'on aprî l'ôtro kemin lè ra kan rêmuon.

GOTON.- (in rijin) O_n è to pari vouêrdâ!

CECILE.- Vouah!L'è tchyè po rire.(on momin) Na ma, te châ pâ chin ke l'è
ke no-j'amênè?

GOTON.- Le chari proû djoyora, che vo vo rchéijîdè pâ.

MARYE.- (in rijolin) N'in d'an pâttan fan, dè lou tchîjî,dè vère(chè va
achetâ à la katsèta ou bin à l'èkâ)

GOTON.- Adon?

LISA.- (in rèprenjin) Adon...è bin,ma fê...te chè kemin no ke ,l'è djoyora
la bènichon dè Velâchemon (in tsantin)

BENICHON !!!

Rèfrin

Bènichon! Bènichon

Bènichon ! Bènichon

Danthon ti Danthon totè

Pou è bî Poutè, balè.

Rè prin'nyon totè in tsantin

1
Che vo-j'i di ni d'agache
Akutâdè rin tchyè chtache:
In vo troupin chu lè pî,
Lè vo volon dza vouêri.-Rèf.

2
Ch'vo-j'i nè martchyan ,nè miya,
-Tchinta trichta komèdiya!-
No vo-j'in trâvèrin yon
Ke cherè por a dè bon- Rèf.

3

Che vo-j'i di-j'idé chombro,
Vo-j'in châbrèrè pâ l'ombro:
Chu le pon, vo lè pèdrê
No ririn bin, vo vèrê! Rèf.

GOTON.- Ma l'è pâ le to, choche.E pu aprî?

JEBE.- E pu aprî...è bin, lè dzoûno montèron le pon,kemin dè kothema,è
lè fiyè le garnethron , kemin ti lè-j'an,dè balè roûjè dè papê.Adon,no
kontin chu tè po no bayî on kou dè man.

LISA.- Chuto tè, onkora!Te chè tan bin lè fére!

JEBE.- T'i ch ur ke lè tchîvrè à Kolin lè prindron po di vretâbyè.

LISA.- E.ø le bok a Pyéro achebin!

CECILE.- (on momin) Ma di, Goton,kemin fâ tho,avu doû?

JEBE.- Or-a bon!Kemin avu chè fourdâ.Yon po lè dze-l'ôvrê,l'ôtro po la
demindze.(i rijon)

CECILE.-Tchin è the, adon, chi de la demindze?

GOTON.-E bin, i kuryâ on le lou di pâ, lè pâ kuryâ le dèmandpn pâ.(rijon)

CECILE.-Tchinta kroûye linvoua!

LISA.- I l'è;ma adon lè dè chon bon.C^{ti}uti ko to!L'è la mèyou trèhyâja dè paye de l'Intchyamon.E po fère lè roûjè, n'in d'a pâ ouna à li be-tâ dèvan du che à Bulo.

JEBE.- Ache, l'è bin po chin ke no vînyin ou chèkoua vèr li.

LISA.- Adon, t'i d'akouâ dè no-j'îdjyî?

GOTON.- Ma bin chur!Dè bon kâ.

JEJ/.- Grigou chonyè le papê è le fyêrtsô,mouja!

GOTON.- Va adî!Chi vîye arâbyo???

JEBE.- Tèl kemîn le tè djyo.T^ukomprin, l'a fan dè rè maryâ la granta Tsika de laCHérne.I fâ le jenereû.

GOTON.- On arè to yu:chi vîye kro avu ha granta fènache???

CECILE.- Ora bon!Lè vîye tsa âmon lè dzoûnè ratè.

JEBE.-Tan pi po la rata, kan la trapa l'arè prê!

CECILE.- Léchin Grigou trantchilo avu cha Tsika :no-j'an dè l'ôtre travô ke prichè mé tchyè chin.No fudrè d'abôr rèkordâ on bokon nothè korâlè. Lè dzoûno, lâ, chan on kobyè ou doû, / è l'è to.

JEBE.- Tchintè tîthè dè tsoû!Che li ôchè pâ lè fiyè por imbriyâ lè-j'ôtre kobyè,la danthe cheri achtou fournête.

LISA.- Tshyè nenè!T'â Pyéro,le martchyan à Goton,chi n'in châ di korâlè!E E ke lè châ du l'on di bè à l'ôtro!

CECILE.- E pu ke tsantè bin,onko(in bouchkanyin) Tchyé, Goton?

GOTON.- I l'è ke tsantè bin!

LISA.- Damâdzo ke chi pâ inke chta né!L'ari pu lè no ritoûlâ on bokon.

JEBE.- No volin dza fère cholètè. Alin!Bayin no la man,è vîrin-j'in ouna po chta né.No fô pâ gravâ à Maryè è a Goton dè fère lou travô.

JEBE.- Chuto ke Goton l'arè di-j'in velè.Baye mè la man,Goton,Impunye Cécile dè l'ôtra,è danthin la korâla!Alin, Lisa!

(i tsanton è danthon "A Molèjon" ma avu le rèfrin nitâ din le lèvro à l'abbé Bovet ,ke l'è le cheul vretâby'ê de la Grevîre).

JEBE.- E ora, no va fayi no-j'èchkanâ

MARYE.-Vo-j'i bî alâ...

CECILE.- No volin pâ vo gravâ.B^uuna né!Alin, no-j'ôtrè, lêvi!

TOTE (in chayechin),- Bouna né!

MARYE E GOTON.- Bouna né!

S c è n e 3

Goton è Maryè

MARYE. - Kolin l'è pà vinyê, pyéro vin pà panyi, cha né? L'è bin drêlo. La tsa-ta ch'è portan lavâye è redôchya in rêya to le du midzqua. Kan ch'è l'avè dinche, in bayin le toua p'è chu l'oroye, l' po di-j'omo.

GOTON. - (agachya) Râva po la tsata è po lè martchyan! L'è bin chono. Krêyè ke vu préyî por alâ dremi.

MARYE. - (in achoroyin) Ma!...tchiche tè vè...mè chimbyè k'intindo arouvâ kôkon(akutoj...on intin tapâ trè kou)

GOTON. (Dzoyâja). - L'è Pyéro! Tapè to doulon trè kou.

MARYE. - Intrâdè! (Pyéro i intrè)

S c è n e 4

Maryè, Goton, Pyéro.

PYÉRO. - (in intrin) Bin la bouna né!

MARYE. è GOTON. - Bouna né!

MARYE. - Achta tè!

PYÉRO. - Ramarhyin! (ch'achîtè) E pu, tchin bon novi?

GOTON. - E bin, ma t'è, te vè: lè dzoua dèkrèchon, lè tsèvré chon pà pethou lèvi le matin, ke chon dza rè inke.

PYÉRO. - (inn bouchkanyin) Te mè vudré vère l'èi pe gran tin, hin?

GOTON. - (mîme djyu) Ô...djyo pà chin.....

PYÉRO. - Na, ma a chavê che te le moujè pà!...Portan, mè, amon p'èr lé, trâvo lè dzornâ grantè! Monjo to doulon a tè in vouêrdin mon topî.... Ora tè, ...ché gayâ...

GOTON. - T'â lîji, tè; ou yu ke mè, in trèthin la paye à la t'êla, chu d'obedjya dè bin vouitî chin ke féjo, che mè vu pà imbrifikotâ.

MARYE. - Chimbyè pà, ma l'è on travê k'afetsè...

PYÉRO. - Vu bin krêre...T'â pà yu Kolin, di kou?

GOTON. - Na, portchyè ?

PYÉRO. - Chin fâ ke chu le premi a tè vini invitâ po la bènichon.

GOTON. - (l'è indifèranta) ...La bènichon?...

PYÉRO. - T'âmè mî la fère avu li ???

GOTON. - Djyo pà chin....

PYÉRO. - Adon, tcin te rèyè di doû?

GOTON. - Ma è bin, ...l'è onko nyon rèyî. (in rijin) Na ma, tè vu dre la frantse vretâ: Kolin m'a dza dèmandâ.

PYÉRO. - (impontâ) E te li â promè ???!!!

GOTON. - Li é promè... kemin t'è promè a tè, rin dè pye.

PYERO. - Ma enfin, chin l'è pà na réjon (on intin chabotâ) T'i chur ke l'è Kolin! M'a yu pachâ , è m'a vòlà aprî, chi dzalâ! (i tapon thin koû)

MARYE. - Intrâdè! (Kolin intrè)

S c è n e 5

Maryè, Goton, Pyéro, Kolin.

Kolin (in intrin). Bouna né à ti!

PI. - Bouna né!

MARYE. - Achîta tè, Kolin!

KOLIN. - Rèmarhyin, chu pà mafî.

MARYE. - L'è po kan te le cheri.

PYERO. - Alâdè pî ke l'è mafî!!! To le dzoua acheta chu on tron, du tin ke chè tchîvrè van in damâdzo.....

KOLIN. - Hin ?. In damâdzo??? Pà onko trû! L'è on bok ke lè châ menâ in tsan, mè. Konyè totè lè bouènè, mon B igo, totè lè bounè kotsè.

PYERO. - (in mokachin) Ton Bigo? Pfe! Mè, n'in bayèré pà dji kurtse, dè ton motu. Ou yu lè le myo, Gringo... Ti lè-jâanhyan le djyon: lan djiè-mé je jou yu oun 'ache bala kornire.

KOLIN. - L'è kemin chon patron: prâ chu la tîtha, rin dedin.

PYERO. - Ou yu ke n'in d'a ke l'an rin chu la tîtha... è dou ypon din lè chêrvalè. Ache, châton pà bin hô... nè bin yin!...

KOLIN. - Hin ??? Pye hô tchyè tè, ke châto! châ tho pî bin? Dèmanda à Luvî dou Prâ Reman, che l'è pà choûtâ cha maya dè fin, na lorda.

PYERO. - Pfe! Na maya dè doû pî... trè ou fin pye... Ou yu ke mè, abado a bré fran na pèjanta faya.

KOLIN. - (mokèran) - Portinta... avu thin j'ènyî in panthe, ou tchyè??? Gaba tè pî! Po chin ke t'â dè fouârthe !... T'è bin chejin!

PYERO. - E tè! T'i kemiton Bigo: dè t'ouère, l'è têrubyo. Ma te faré on proû trichte motu, kemin li, che no prin'nyan la pèna....

KOLIN. - T'â fan dè ringâ? Poûro piti! Ora che te vâ! Li a proû gran tin ke te mè bârè le tsemin! Chu jou le premi a vinyi trovâ G ton'te n'avé rin a alâ chu ma patse.

PYERO. - Chu rin jou chu ta patse: îrè bin libra, è mè achebin, to kemin tè. A li le chouin dè dèchidâ tchin vou maryâ di doû.

MARYE. - Vo-j'îthè gayâ prèchâ!

KOLIN. - Ma... vudré to pari chavê che mè fô kontinuâ a vinyi , ou bin che pèjo mon tin.

PYERO. - Por mè, Goron chè dèchidèrè kan vudrè è kemin vudrè.

KOLIN. - Tè fô tè dèchidâ, Goton, no-j'in volin avi on fro. Rèye on bî koû
tchin te vè, è ke to chi de!

GOTON. - Tchyè vo vu yo dre? Vo-j'âmo bin ti doû, ma...

KOLIN. - E bin, ringuin to tsô, è chi ke ganyèrè... (keminthè dza à trére
chon bredzon.)

GOTON. - Rin dè chin! Vo-j'alâdè pâ vo-j'êrtchî inke kemin di matou! Dè m'è a
batre lè bok, vothè doû bok... Mon kê cherè po chi ke chon bok ganyè-
rè. D'akouâ ???

PYERO. è KOLIN. - D'akouâ!

KOLIN. - Bin moujâ! E bin, chti koû, chu chur dè men' afére. Psô, t'ari to
gabâ ton Gringo.

PYERO. - Pela adî pâ le pêcro dèvan tchyè d'avi la lèvra.

KOLIN. - Vouêrda tè bon konchêye è tè rèvi por tè! (a Giton) Adon, l'è
po kan, chin? Yô ??

GOTON. - Po kan vo vudrê, è yô vo vudrê. Intindè vo lè doû.

KOLIN. - Dèman matin 'dakouâ?

PYERO. - Dèman matin, vs bin. Ou Pyanè di Tsamo, pê vè lè vouèt'ârè. I va por
tè, Goton? Pêchke i fô ke te li ché.

KOLIN. - Vouêo i fô abcholuamin ke te li ché. Te vâ vèrè ô tchyè! Rèdzoye tè!
Mè, din ti lè ka, mè rèdzoye dza! No van rire!...

GOTON. - (frède) Intindè, li cheri. Dona mè rèvèyèrè. Tchyédè, dona.

MARYE. - D'akouâ! E bin, don, bin dou pyéji a ti!

KOLIN. - Rèmarhyin, Maryè! Le pyéji cherè por mè. (a Goton) Te vèri, Goton.

PYERO. - M'vouê, no vèin. Alin adî tantchyè lé. Chè Bigo l'è motu, chon mē-
tre cchari proû atrapâ lè kouârnè por li!

KOLIN. - Konta pî dèchu! Cherè pâ mè! Inkotse tè à fére le pâ avu ton Gringo!

In'nè va vinyi chèlèbro din to l'Intchyamon! Na bala rijârda! (a
Goton) E bin, a dèman. A tè rèvère, la mâte! E a chti fûri la nothe! (mè!

PYERO. - A rèvère, Goton.. A vo rèvère, Maryè! Echpêro ke tot'oudrè bin por!

KOLIN. (mokèran) - Konta dèchu! No van onko rire! Mè ou mintè! (Pyéro i chô)

S c è n e 6

Maryè, Goton, Kolin

KOLIN. - Vu pâ fére route avu chi chon'na-mô! Vo-j'i chintu? I impèchtè le
bok. Chon Gringo l'è kemin li: tota cha fouârthe l'è ou chon! (Goton)
Adon, konto chu tè, Goton...

GOTON. - Po dèman? Ma vouê, l'è promè.

KOLIN. - Po dèman... è po tota la ya... kondihyam ke te tînyè parola.

GOTON. - C'in ke l'è de l'è de. Ora, po le rîchto, atindin dèman. Léchin

lè bok dichkutâ.No vêrin tchin l'arè le dêri mo.

KOLIN.- Te fêr,è po le myo,ou bin po chi à Paéro?

GOTON.- Tè deri chin dèman.Atin !Ou bin, dèmanda à Bigo!

KOLIN.- Bouna né, kachèroûda!(ch'èthin po li bayî na dzoûta,Goton chè tî-
rè in dêrê.)Te mè bayè pâ na dzoûta?

GOTON.- Na!Bayo pâ d'êrê!Mè dzoûtè cheron po men'omô.Lè trominto pâ dè
drête è dè gôtse.Bouna né!Douâ bin!(Kolin i chô)

S c è n e 7

Maryè, Goton.

MARYE.- E bin, ou mintè,dinche,t'in d'ari on fro.

GOTON.- Ma a tchin di doû kouâdre dè gânyî???Di vouêrbè,mè chimbyè l'âmo
mî Pyéro,di voêrbè mî Kolin..Ah mon Djyu!Tchinta ya!Tchyè fére???

MARYE.- Tchyè fére? Alâ dremi po poui fro dè boun'âra dèman matin,fiyèta-
Fâ tè pâ dè pochyin,rèkemanda tè ou bon Djyu è a Notha Dona,po k'
arandzichan chin po le mî.

GOTON.- Notha Dona di Mârtsè,vinidè mè in'éde, in grâthe!

R E D J Y Ô
* * *

A K T E II
*
*
*

Le liqûdèman matin, ou Pyanè di Tsamo,pê vè lè vouèt'ârè.On no ou dèvan.

S c è n e 1

Goton cholèta

GOTON.-(achetâye chu le ku dou bornî, in fourdâ a bâvèrî.Chè betè di bo-
tchyè din lè pê.Chè vouêrètè din l'îvouè,in chè fajin on fô ri)
Krêyo ke va bal'èbin, dinche...Avu mon bî fourdâ.nâ , di botchyè din lè
pê, mè chimbyè ke chu rin tan pouta tchyè chin...Chu bin èthenâye che Pyé-
to è Kôlin van djyora arouvâ...L'é le bate-kê!(Arouvè di-j'inkotsâre)

S c è n e 2

Goton, Luvi, Sandron, Polite,Martin.

SANDRON.-A vo la mâye!

POLITE.Kri tè pî!L'è pâ tuva!L'è a nyon,po le momin.L'è lè bok ke van dè-

chida.

LÉ TRE-J'ÔTRO. - Hin???

POLITE. - Tèl kemin vo djo!

SANDRON. - Va adî, fâchèyâ! L'è bdi rè ouna di tuvè, ha! E pu d'abôr, tcin bok?

LUVI è MARTIN. - Vouê, tchin bok?

POLITE. - Vo chédè rin, vo doû?

SANDRON. - Mè panyi!

POLITE. - Inke chin ke l'è ,dè rin avi dè kabarè! A in'nê, ou mintè, li a na pinta. Li é pachâ ané, mè. Kolin-le tsèvrè dè Velâchemon- l'è arouvâ to glorieû. No-j'a payî a bère in no dejin: " E bin, chti kou, Goton l'è malye!" No-j'an pâ jou fôta dè le treî f o lè vè dou nâ! No-j'a to kontâ :le bok a Pyéro è chi à Kolin chè van batre, è Goton mârèrè le patron ou bok ke ganyèrè.

SANDRON. - Va adî, tchyé!

MARTIN. - L'è veré, chin, Goton?

GOTON. - L'è veré.

LUVI. - Ou fon, l'è rin mô moujâ! Adon, yô è the, ke chè van tsôprâ? Kan?

GOTON. - Chti matin, inke to prî, ou Pyanè di Tsamo.

LUVI. - O bin adon, mè débantso pâ du che dèvan tchyè d'avi chin yu.

LÉ TRE-J'ÔTRO. - Mè panyi! Mè panyi!

POLITE. - Chimbyè k'onj intin na brijon dè chenayètè....

MARTIN. - I l'è, ma fêrmo poû: la chi vin pâ dè chta pâ, i va in kontre avô.

SANDRON. - Chi chyè! ôtchyè li a, achoroyidè pî! Tchyé, tè, Goton?

POLITE. - Goton, li, i intin rin, mé tchyè chur! chon kâ fâ trû dè chète! On l' ou a pou prî batre du che. (on intin kornâ) Chin, l'è Kolin! Tchè pî, Goton?

MARTIN. - (on intin yithâ) Chin, adon, l'è Pséro d'In'nê. Na fêna bala vouê! E ke yithè bin!

POLITE. - Goton! L'è le ,omin! Akuta hou klankèkè. On lè-j'intin bin, ora. (

(vouètè in avô) Tinke Pyéro k'arouvè.... è du d'amon, teché Kolin! Di rin! Telé lè doû bok! Cchè chon dza yu du to yin... Chè guinyon dè travê...

MARTIN. - Vouête, Goton!

GOTON. - (in vouitin in dolé) Na! Oûjo pâ vouitî.

SANDRON. - Chè fan la groba pota... Gringo avanthè....

MARTIN. - Bigo achebin. T e lè che nâ a nâ... abouhyon ti doû la tîtha, chon fron kontre fron... chè rèkoulon tû doû. Alé! Hardi!

SANDRON. - Ch'imbriyon l'on kontre l'ôtro, ...chè rouvon. Nom dè pitchyè! Li van pâ dè pouère! ...§ rè in'êrê... è chè rè imbriyon!

POLITE. - Bigo ch 'abouhyè in tsambotin.... Kolin chè touâ in dzemotin....

MARTIN. - M^A Bigo l'è yô! Hâ! Tchin têrubye kou! Gringo l'a l'ê d'abandenâ,...

l'è bà!...

GOTON. - Mon Djy!...

POLITE. - Nè! Pà veré!...chè rè abadè...rè prin chen 'imbriyâye. Nom dè bok!
Tchin koû!

SANDRON. - Têrubyo! Chti koû, ché pà, ...ma krêyo proû ke Bigo l'arè dou
mô dè gányî. Aïe! Te lé lo ke roubatè a ridèvé chu l'êrba....Tîrè
nè pî nè pyôta mé...L'è intèthâ,... ou bin ???

LUVI. - Va pî! Lè bok l'an l'ârma ruvâye. i rink! Vouête :chè rè abadè....
Tîi chur ke van rè impunyî... Nè! Bigo ch'in va...L'è batu!...

SANDRON. - Modzon dè Kolin! Li méjerè la pena avu cha kana! E bin, Goton,
t'â na fyêrta tsanthe ke chi pà li k'ôchè gányî! :chi ke l'è grobo
avu lè bîthè, l'è grobo avu lè dzin. Tan mî por tè! Ora, to l'è dèchidâ.
I tho kontinta, Goton??? (Goton pyârè) Pyâra pà; vouête: teché Pyéro ke vin
anon-ke koua, pe chyâ-Tchyè ke chè moujèrè, che tè vè pyorâ?

POLITE. - Ma, l'è pà dè chagrin: l'è d'è môchyon. Tchyè pî, Goton? (goton rè-
pon rin, pyârè adî) Din ti lè ka, no katro no chin gayâ kontin
ke Pyéro ôchè gányî. Pà veré, vo-j'ôtro???

LÉ TÊ. - O vouê, gayâ kontin! Tan mî!

POLITE. - On bî dzoûno dinche..

MARTIN. - E boun'infan!

SANDRON. - Tsô vouêrbè, ou mintè...Ora... i djyon ke ti lè-j'omo l'an na
din dè lâ.

LUVI. - Lou fô prâ, por arouvâ a lou dèfindre!

SANDRON. - Pyin tè gayâ! T'è bin chejin!

LUVI. - Mâ mè pyin'n yo pà: féjo tchyè dè dre chin ke n'in d'è.

POLITE. - A ta fathon....Chi k'intindri ta fèna....

LUVI. - Vudré onko bin vère ke mè vînyè kontrèyî inke! Kan le pu tsantè,
la dzeniye l'a tchyè à hyoûre le bè!

POLITE. - Hyoû le tchyô, tè! Tinke Pyéro! L'arè chur de l'agère py'important
la dre. Tchyé, Goton?

SANDRON. - Te lo che! I vôle! Chi, l'è pà mô bonéje!

MARTIN. - O le cheri a min.

S c è n e 3

Goton, Martin, Sandron, Polite, Luvi, Pyéro

PYÉRO. - (à Goton) T'â yu???

POLITE. - Ma na! N'a rin yu: l'a djiémé oûjâ voutî. L'è no ke no li an de
adî aprî chin ke chè pachâvè. Bravô, Pyéro! Bravô!

PYERO.- (in veyin Goton pyorâ à chè panâ lè-j'yè) Ma...t'â pyorâ, Goton?

GOTON.- L'è rin, Pyéro! L'avé le kê charâ...

PYERO.- E ora???...T'i kontintâ, di???

GOTON.- (avu èlan) Fêrmo montinta, fêrmo, ouê, Pyéro! Ou fin fon, le chinté prâ: l'è tè k'amâo. Chti kou, to l'è dèchidâ. K^m Djyu chi bèni è rè-marhyâ, è Notha Dona di Martsè achebin...

PYERO.- (in li prenyin la man) Ma bala grahyâja! Ma bala Goton! Kemin no van no-j'amâ, tchyé! Kemin ne cherin eureû! Chû tchyè on pouro tsè-vrê, ma on kê dè tsèvrê vô bin on kê dè gran retso: l'è na mâ prèvonda, pyêna d'amihyâ...

LE-J'INKOTSARE.- B^u avô! Bin de!

SANDRON.- Châ proû dèvejâ! La bouna fèna l'a pâ oubyâ dè li roûnyî le fi de la linvoua!

POLITE.- E à tè, t'a pâ roûnyî le bè de la linvoua, chin ke li a dè chur!

SANDRON.- Bèjonyè! Tchyè aré yo fê? Cholé avu trè chèrè!

POLITE.- A, on, Pyéro, a kan la nothe??

PYERO.- MA è bin....Fudrè chin vère. On chè mârnyè pâ du le dzoua ou lindè-man, tchyé tè, Goton? ...Ma bala Goton..... (nyon di rin on momin)

MARTIN.- V^uê....no....No cchin proû bin inke, ma...è nothon travô???

SANDRON.- Vouah! Rin dè pye pahyin tchyè le travô: i atin k'on le fachè, nyè!

LUVI.- A tè, chè vi prâ ke t'a djiyémé choûtâ kontre: t'i trû bin manti-

SANDRON.- Ah...mè...i trâvo ke fô djiyémé fère mîmo vouè chin k'on ôtro pou fère dèman a votha pyêthe. (i rijon)

LUVI.- Alâdè li aprindre ôtchyè!

MARTIN.- V^uér vanno ke mè li poré aprindre ôtchyè, portan???

SANDRON.- Pouro piti! Tè? Ke t'i a pèna chè dêri lè-j'oroyè???

MARTIN.- A tè dèpatchî! (rijon)

SANDRON.- Na na, chu bin dàakouâ dè travayî, ma adî réjenâbyamin! On è pâ di machinè!

LUVI.- Din ti lè ka pâ vouè! A min ke no chan di machinè ...a tchyâ le tin ...è alêgramin, fô dre!

POLITE.- Ma è bin, vouè l'è pâ on dzoua kemin on ôtro, tchyé tè, Pyéro? tchyé tè, Goton? L'è granta fîtha: fîtha po vo doû, ..è aachebin por no. Chin no pâ di-j'êmi???

LUVI.- Ma lè doû bok, îrè onko rin! Fayi vère Pyéro à Kolin! Kemin chè mâ-yîvan...rèkoulâvan, abphyâvan la tîtha, choitâvan chu pyêthe in mîme tin tchyè lou bok. ON ari rin tchyè de k'îrè lâ ke chè batan.

MARTIN.- Mè, voutivo Goton. Che te l'ôchè yucha, Pyéro! Oûjâvè pâ vouitî. L' a chu chin ke chè pachâvè tchyè pê chin ke no li an de adi aprî. Ma l'é proû yu dè chuote po nekoué bati chon kâ...

PYERO.-(dzoyâ) Ah vouê???

MARTIN.- Kan li dojan ke Bigochimbyâvè avi le dèchu, fayi vère, kemin frè trichta!

GOTON.- Tchiche tè, mokèran!

MARTIN.- E bin, di ke l'è pâ veré, che t'oujè!

GOTON.-(timidamin).- Chyè...l'è bin veré.

PYERO.-(in l'aterin kontre li) Goton!

GOTON.-(fèer, o rêmouâye) Pyéro!

POLITE.-(on momin) Voué...mè i vèyo ke no chin dè trû pèr inke. No fô no-j'èchkanâ: chè voñon pâ abbranchî pèr dèvan no. Tchyé tè, Goton?

GOTON.- Fâ por tè, tè!

POLITE.- Âmèré mi fère...po Pyéro; chuoto vouè!...Ma djiémé pouîrâ l'a jou balamiya. Alin no-j'in ou boû.

MARTIN.- Hin? Modâ dinche? Chin ke Pyéro no-j'ôchè tsantâ na tsanthon?? Rin dè chin! Mè, modo pâ dèvan.

LUVI.- E mè onko min!

POLITE.- Vo-j'i bin réjon. Alin, Pyéro! Tsanta no vi na tsanthon. Te la nq dè à no, è te la dè à Goton.

(Goton .

SANDRON.- E pu achebin à Gringo. L'è bin grâthe à li ke t'â g nyî le kâ a

PYERO.- E bin, d'akouâ! Ché pâ bin kemin oudrè: l'é le kâ trû pyin dè dzoû-yo po pâ tsantâ; ma kan moujo a to chi bounèu, chin mè chârè a la gardjyèta.

POLITE.- No tè bayèrin on koû dè man, Alin, Pyéro! Imbriya mè ka tsanthon! No prindrin le rèfrin avu tè.

PYERO. tsantè "Galé Gringo"

R E D J Y Ô

=====

A K T E III

=====

=====

Le fûti aprî, le dzoua dè Pâtchyè, du la gran mècha, dèvan le mohyî dè
Velâchemon.

S c è n e 1

Polite, Luvî, Martin, Sandron.

MARTIN.— On è to pari kontin d'îthre à Pâtchyè è d'alâ in kontre le bon
tin. Chi l'evê l'è jou gran!

POLITE.— Chi, nyon le vou règrètâ! L'a pâ fi bon tsêyî, pè hou tsêrêrè
vêrninhyè...

SANDRON.— On a jou to le lîji dè menâ avô chon bou, ou mintè.

POLITE.— E de n'in bourlâ

LUVÎ.— E pu de n'in bourlâ! kemin te di...è ke n'è pâ fournê onko!

MARTIN.— Chuto pâ vêr no! L, méjon l'è friâja, ma dona friyolinta... No fô
Katre fago pèr dzoua, kan i èthrin.

POLITE.— Ma di vê, l'è Pyéro, ou tchyè, ke tsantâvè chu la loûye?? On l'in-
tindi pè chu ti.

MARTIN.— Vouê, vouê, l'è li. D, li a on travê dè tin, i vin a la mècha inke.
Oh! D, le fon d'In'nê, l'è pâ vouér pye yin por li tchyè d'alâ lè-
ve à Grêvîre.

SANDRON.— E pu, chuto, cha G ton l'è inke, komprindè... Ch'è ke l'afère bour-
lè bin! Oudron proû chti an, dè vèrè. Enfin, on châ gayâ....

LUVÎ.— E bin, moncheû no-j'a fi on bî prîdzo, vouè.

POLITE.— I prîdzè dou to bin... Ora, di kou ke l'è, bin proû gran tin.
Ché pâ dè tchin bou ha dzêyire l'è fête...

LUVÎ.— Dè mime bou tchyè lè taborè de la pinta d'In'nê, mè moujo: kan on è
dèchu, on pou pâ rè lêvi.

SANDRON.— Oh! mè krêyo pe chyâ ke l'è lè-j'yè à la somyére, k'apèdzon....
onko mé tchyè lè taborè. hin, Polite???

POLITE.— Mèhya tè dè tè, roûtha! Atan la pèdze tchyè la grata, che fô l'on.

MARTIN.— O adon, po chin, l'è pâ na grata, la somyére. Ch'in mankè gayâ! Da-
mâdzo dè bayî na galéja cherîje dinche a ha roûtha dè Polite! Chin, l'è
tromintâ le bin dè Dju, on pou dre.

POLITE.— (in rijin) Zè, te tè vou djoyora fère à pelâ lè potè!

MARTIN. - (on momin) Ma....è Pyéro? Yô a the pachâ??? Irè dèkoûthè mè chu la loûye, è ch'è trovâ muchi ché pâ yô.

POLITE. - Mè moujè ke ch'è èchkanâ po pâ chè trovâ nâ a nâ avu Kolin.

LUVI. - Avu Kolin? Te katenè! Kolin l'è pê Pari, te le châ, ou tchyè???

POLITE. - Le ché prâ. Ma chtou dzoua, l'è pêr inke. L'è arouvâ dèvan yê, to bî rêtapâ. L'é rakontra ané a la pinta d'In'nê.

SANDRON. - Pêrsji! Fâ achebin di balè minè à la somyére, ou tchyè?

LUVI. - Ma! Lè-j'âmè totè vère. Tchyè k'ora ke vûdjyè di po dè tsambra pê vè di chinyâ dè Pari - ke di - te komprin bin ke ch'echtimèrè trû tchyè po maryâ na fiye dè pêch.

POLITE. - Ch'è ke la pouârtè hôta! Le fô vère fron'nâ, in grantè lamè, kemin le kuryâ dè Grevîre ! Nom dè pitchyè! L'è pâ de la kaka dè minon bleû! Fô le vère! Din ti lè ka, mè tsandzèré pâ dè mihyî avu li! Âmo bin mî chintre le bon chon de ha pèdze dè nothè dzâ, tchyè ...ouê, don... vo komorindè..

POLITE. - T'i chur! Ma di ri, te ché lo! Cherè jou chu lè fouchè

MARTIN. - Chu l'a a cha viye miya....

LUVI. - A tchinta? N'in d'svi ti lè trè mê on'ôtra. Bèjonyè ke chon pâ totè mouârtè!

POLITE. - T'i chur! Li ari pâ mé na fiye din l'indrè.

SANDRON. - Tchyè tè mènèri the, à tè? Te kortijè kan mîmo frp de l'indrè. Ta bala somyére.....

LUVI. - N'in d'apyin le kâ...è ke tâmè, dè cha bala somyére..

POLITE. - Fâ rin! On âmè bin lè rakontra, hou galéjè grahyâjè. Chin l'è di galé botchyè ke fan pyéji a vère: l'è pâ pêhk'on in d'âmè ouna k' on dèguinyè lè-j'ôtrè.

SANDRON. - O adon, tè!

POLITE. - O è bin ti parè: on âmè mî rinontra on galé bokon tchyè na pou-ta tînâja.

MARTIN. - L'è veré. Apri to, le bon Djyu no-ja pâ krèâ avu di-j'imbornyèrè.

Fô chavi vère chin ke l'è bî, in rèmarhyin le bon Djyu è in le li ofrechin; chin l'ofinchâ! O pou proû vouitî outoua dè chè chin ché tsef-djyî inwîde dè to, è chin robâ nè dzalâ chu chin ke k'è pâ chyo. L'è dinche por to..

POLITE. - Ma....yô a the pachâ, Kolin? Ch'imbriyâvè in kontre no...

MARTIN. - (in fajin dutrè pâ po vère) Di rin! L'è in trin dè dicgkutâ avu le chândik!.. L'è rin po rire!... i tirè chon tube... chè bayon la man... Te ché le chéve!

LUVI. - (in rijin) Ora tè, Pblite, tâtse vi d'îthre onîtho! No-j'an a fère

a on gran moncheû!

POLITE. - Ché pâ che n'in fan dè boû dè tsèvrê...

S c è n e 2

Sandron, Polite, Luvi, Martin, Kolin.

KOLIN. - (in rafinin, in parigotin, in grantè lamè) Bondzoua, mèchyeû!

TI. - Bondzoua, Kolin!

POLITE - Lè ryondênè chon rè prî??

SANDRON. - To t'in'noûyè dza aprî no, hin? GAYâ kontib dè rèvêrè Velâchemon

KOLIN. - Oh...naturellement. quoique à Paris, on ôchè on ôtra ya! Ôtramin
variya! Kemin mè, par exemple, vè le konto dè Montmorency.....

MARTIN. - Ah?? T'i vè on konto?

KOLIN. - Naturellement! O, l'è pâ fachilo d'îthre agrèâ kemin employé, vè
dî dzin de la hôta dinche. A Pari chuto! No-j'îran trint'è doû ke
no nò prèjintâvan po ha pyêthe, è chu jou prèferâ, kan bin î o pâ Franché.

LUVI. - Chan proû ke lè CHuiche chon di bon chervetâ, lè gruvèrin chuto!

KOLIN. - A ma mè, chu pâ chervet, i chu valet de chambre. C'est tout autre!

SANDRON. - Chin fâ ke l'è pâ mé tchyèchon dè maryâ G^uton?....

KOLIN. - Pensez donc! Kan om è a Pari, è k'on a tchyè a rèyî... Hâ! Fô vèrè
hou Parisienne! Di vretâbyo meryâ dè foû! E pyênè d'èchpri! Elegan
tè! Retsè!

SANDRON. - T'â dza rèyî??

KOLIN. - Penses-tu, petit! Pâ onko! L'è dèfi chilo, mè rèyî, kan on in vi ti
lè dzoua adi rè di-j'ôtrè, di novalè, totè pye balè lè-j'enè
tchyè lè-j'ôtrè.

MARRIN. - Nom dè tsin! Te mè betè l'îvouè a la botse. Li ari pâ, di koû, na
pyêthe badère d'ôthye por mè, vè ton dux dè. Monbordachî????

KOLIN. - Duc de Montmorency.... Impochubyo! L'è to dè noûbyo dè Franthe, ke
fan lè chervucho... Ti!... fro mè. Fo avi le format, la pèchtanthe,
la tournure... (du tin ke di chin, Sandron ch' dzubyâ du dêrè, ma por
îthre bin à la yiuya di dzin. Li abadè cha lama è achânè)

KOLIN. - (a Sandron) Ma.. Tchè ke te rôdè outoua dè mè? Ah? Te vouètè mon cost
tume? Chin l'è po voyêdjyî. Lé, on pouârtè la livrée: lè gan byan
lè galon in ouâ,...

SANDRON. - Ma na! I vouèto pâ tè-j'âyon: i achâno rintchyè che chinon
adî le bok. (èhyéron ti dè rire. Kolin fo le kan inrâjyî)

KOLIN. - (in modin) Bande de Grossiers marants!!

S c è n e 3

Luvì, Sandron, Martin, Polite.

POLITE. - Nom dè tsin!...Nom dè bokipe chyà, kan on pàrlè d'on tsèvrê, chi l'è bî du! Tè, Sandron, t'i onkor on bokon dè malenîtho! Alâ li a-chenâ ché lamè dinche??!

SANDRON. - (in prenyin le ton à Kolin) E tè, grossier manant! Atan tchyè mè.

MARTIN. - L'a kru ke lavé fan d'alâ vudjyî le gran brotsè ou chinyâ dè Pari!!! Chi, l'è onko pe metchyè tchyè ke mè krèyé. Vapî ke vudré modâ du che por alâ a Pari! Amâ mî nothè montanyèè lou chindê, tchyè lou trottoirs, mî nothè balè-j'armayè tchyè lou tsavolè dè rin (arouvè Pyéro avu Goton) à po trovâ di balè fiyè ke l'an bouna fathon, li a rin a betâ dè van la Grevîre. (a Pyéro) Tchyè tè, Pyéro?

S c è n e 4

Luvì, Sandron, Polite, Martin, Pyéro, Goton

PYÉRO. - Chin i l'è!

POLITE. - Li a tchyè a vère Goton. N'in pudè vo vère na pe bala? E na pe châdze? Hin, Pyéro?

LUVÌ. - Ma baye tè achyin! Kolin l'è pèr inke...

PYÉRO. - Hm! L'é protî yu.

MARTIN. - L'é po chin ke t'à pâ paru avu Goton? Tè mèfyèré tho adî???

PYÉRO. - N'é rin pouère!

POLITE. - Ma è bin... baye tè adî a chyin! L'è libra. Tchyé tè, Goton?...

GOTON. - Bin chur!... è Pyéro achebin. B aye tè adî à chyin ke tè robichè pâ la tuva, tè!...

POLITE. - Pyéro l'è pâ on baye-bondzoua (on mimin) Ma, kan vo maryâdè vo, vo doû?

PYÉRO. - Fudrè chin vère.

POLITE. - (a Goton) Ma è bin, Goton, tè fô l'inkorêdjyî on bokon, che t'à pâ fan d'îthre trû gran tin "madamejala k'atin"

GOTON. - Atan îthr e madamejala k'atin tchyè madama ke ch'in rèpin.

MARTIN. - Akuta, ora, Pyéro! L'a pouère dè ch'in rèpintre.

GOTON. - Va adî, tè! L'è che tè kottijicho a #è, ke l'aré pouère dè m'in rèpintre.

MARTIN. - (in rijin) Hin? On bî l'omo kemin mè??? E boun'infan, onko!

GOTON. - Damâdzo ke to chin ché vèyichè pâ mî!

MARTIN. - (a Pyéro) Ma di vè, Pyéro, ^{dèr} na ride kroûye lînvoua, ta Goton
Këmin vou tho fère, por aci.le mo ?

POLITE. - L'arè tchyè a pâ chè kontrèyî avouê, bom! (a Pyéro) Na ma, adon,
a kan la nothe?

PYERO. - Chti l'outon, krêyo, che to va bin (Kolin pâchè pè le fon de la
scène: on le vè)

S c è n e 5

Polite, Sandron, Martin, Luvi, Pyéro, Goton, Kolin

POLITE. - (a Kolin) Kolin! Va vi tsêrtcî ton bok , po le rè fère à batre;
Te porî èpè rèprindre Goton.

KOLIN. - (du le fon de la scène) Alâdè adî, manan ke vo-j'îthè!

MARTIN. - Pâ pe manan tchyè tè! K'on tsèvrê chi in lamè ou bin in mandzeron,
to chin l'è bin dou mîmè pako.

PYERO. - E lè bî moncheû achebin.

KOLIN. - Va adî, tè! t'a fayu ton bok po tè gânyî na miya!

PYERO. - Ma l'è mâye, ou mintè!

KOLIN. - L'è pâ onko tuva! Rapêla tè bin chin ke tè djyo! L'è onko pâ tuva!
Atin rin tchyè po vère!

GOTON. - (a pâ, in tîrin Pyéro pè cha mandze) Ora vin! Tchyè ke ^{te} ~~xt~~è vou kon-
trèyî inke. Lèche lo trantchilo. (Kolin ch'in va. Lè 2 achebin , pyan)

PYERO. - (mô verî) Ma è bin, lèche mè fère!! Vu pâ kapounâ cècan chi
vûdjye po in lamè. (Chè djyon chin tot'in modin , intrè lâ)

GOTON. - Ma Pyéro ~~châta~~ pâ dinche ou bakon, to parê!

PYERO. - Impâra lo onko! (châyon tot' a fé, in lou kontrèyin: on le vè)

S c è n e 6

Polite, Sandron, Martin, Luvi

LUVI. - Di rin! Chon i pè!!

POLITE. - Vouêh! Lè kontrèyondzè dè-j'amouîrâ, chin l'è di-j'ouîrè ke kor-
chon pâ gran tin.

SANDRON. - T'in châ ôtchyè, tè?

MARTIN. - Tgoûye tè vè! Kachèroû komin l'è. l'a chur pâ mankâ dè chè kontrè-
yî avu chapala sonyére!

LUVI. - (in rijin) Chin tsandzè on bokon: betè de l'aligranthe. Aprî na ro-
chya, le chëlâ l'è chin pye bî, tchyé Polite??

POLITE.- (in rijin) Tè,ou mintè, on vè ke t'â de l'èchpèrianthe!T'i pâ
Kemin chi dzoûne mokâ, lé!

SANDRON.- (in rijin)Tè, te faré bin dè tè motchî mîmo, dèvan tchyè dè
trêtâ lè-j'ôtro dè mokâ!(on mimin) Ma l'è pâ le to:no-j'âbyin
Koliq,avu to chin.Chi, l'è modâ bî du!Vère Pyéro inke avu Goton ou bré...

MARTIN.- Ora chan!Puchk'a Pari n'in d'a di moulo!è tan balè è retsè!
L'a achurâ tchyè a rèyî,ou tchyè???

POLITE.- (inkrèdulo) Vouê, vouê....Tchyè a rèyî....Mè tè djyo ke che
pouéchè avi H ton,chè dèpatsèri gayâ dè rè vini chève.Ne koué châ
che l'è.pâ vuvu bayî oï toua po vère kemin l'afère bourlâvè???

MARTIN.-Tchyè nenè!Orgoyâ kemin l'è,âmè mî fron'nâ pê Pari tchyè dè rè
vini vouêrdâ di tchîvrè pê che.

LUVI.-Di adî ke t'in châ rin. Mè, chu kemin Polite...

POLITE.- Aprî to, ke ch 'arandzê!In atindin, l'è adî on fyê dè tēna dè
min din l'indrê.

SANDRON.-Ma t'â oyu,kemin l'è de la Pyéro:"L'è onko pâ tuva!Atin adî po
vère!E l'a onko rèpètâ....

POLITE.- L'è kemin cho motu:mé dè menachè tchyè d'èfè.

MARTIN.- Hâréjon in l'è. Bin chur klavu lè fèmalè,on è djyémé tan chur.

POLITE.- P_o chin ke te li konyè, tè!

MARTIN.- Mè?Atan tchyè tè,kan bin chu vîye dzoûno,Kan on a trè chètè,on
konyè chi taba!Lè fô oûre dichkutâ dè-j'omo!Li a rin dè paryè, po
lou tapâ din l'yè, tchyè d'fthre bin alekâ,bin rètapâ.

SANDRON.- Intrè on tsèvrê in bredzon è on monwholè in lamè...pâ fôta dè
dèmandâ tchyin l'a le mé dè kride!

POLITE.- Ma Goton l'è.pâ dinche, li!Ch'in mankè bin!

MARTIN.-Ke cha'arandzan!Ma l'è kan mîmo on ride afère,tc hyè dè chè maryâ!
N'in d'a the a vouitî!On vouètè djyémé prâ!

LUVI.- T'i kemin l'è Valijan, tè.I dejê:"On vouètè djyémé prâ, dèvan tchyè
dè chè maryâ!Mè...l'è pâ proû bin vouitî:l'è pâ yu ke la mâte l'avi
le gotro! (rijon)

R E D J Y Ô

T S A N
B I N M O U J Â B I N V O U I T Î !!

Rèfrin

Dèvan tchye dè chè maryâ
 Fô bin vouitî, bin moujâ:
 Ch'on vou fère boun'impyête,
 Chè fô pâ maryâ a la kouête!
 Dèvan tchye dè chè maryâ,
 Fô bin vouitî, bin moujâ!

1

2

La a proû bounè famiyè, Li a proû dzoûnè pèrnètè Galé dzoûno, balè fiyè
 Li a proû galéjè fiyè, Ke vo konton di chornètè, Po bin fère vothè guiy
 Ma fô bin ôûrà lè-j'yè, Ma fô pâ tot'akutâ Oûràdè lè-j'yè dèvan ..
 Po rêyî le bon biyè! Ch'on chè vou bin imbârkâ ! Vo pèdri rin por atan!

A K T E I V (T a b l è 1)

Vê Gpton ,le delon dè Pâtchye.Fâ pou tin,Chi dè nè. Ou pèyo.

S c è n e 1

Goton, choleta vê la trâbya.

GOTON.— Ouf!tchyin pouj dzoua! Por on delon dè Pâtchye!Trèthèré binchyâ
 po mè pachâ le tin...ma vouè, l'è kemin na demindze.Chu jou a la
 matenêre;dona l'è à la gran-mècha...L'avé pâ fan dè rakontrâ Pyéro...
 Chèrè chur vinyè po l'ofitho...Ghé rin ke l'a chtou tin:i ba frê...On der
 rintchyè ke l'a fan dè trochè...Yê, no j'an jou brètse...L'è li ke l'a
 dèchodâ la nyéje,fô dre...Rin tchye pèchke volé pâ ke chè kontrèyichè
 avu Kolin pèr dèvan to le mondo,po chè fère vèrgonye,l'a prètindu k'impâ-
 râvo Kolin!Fô to pari îthre bèteviyâ!Oh!no chin onko pâ maryâ:l'è kemin
 Polite l'a de yê.(in vouitan) Ma!Nekoué è the,ke l'a pachâ dèvan lè fe-
 nâthrè? Bon!Jèbé!(i tapom) Intra!(Jèbé intrè avu na tacha i man.)

2 1
S c è n e 2

Goton, Jebé

JEBE.- (in intrin avu na tacha i man) A vo, Goton!

GOTON.- YA vo, Jebé! Bin novala!

JEBE.- Ma tchiche tè! Te chã bin la pouta fâcha? I vînyo t'improntâ de lâ chô: No-jlan bin oubuâ de n'in prindre à Grevîre dechando , è no-j'in d'an pâ mé on gran po ch lâ la choupa! Mouja!...

GOTON.- O bin, le mô l'è pâ grô. T'in vu proû prèthâ.

JEBE.- Rêmarhyin gayâ! (on momin) a propoû, vo-vo-j 'îthè kontrèyî, Pyéro è tè?

GOTON.- Ô... kontrèyî, l'è pâ le mo...

JEBE.- Hm... d'aprî chin ke m'an de...

GOTON.- Akuta adî pâ tp chin ke lè dzin konton: chin ke chan pâ, l'invinton.

JEBE.- Enfi , mè ché pâ, tchyé... vé djiômé à nyina pâ. M' paè ke Pyéro îrè poutamin dèchodâ, pè la pinta, ané. Dâji ke voli to pyantâ, po fotre chon kan in Amèrike.

GOTON.- Hin??? Li ke l'è fotu achtou ke vi pâ, mé founâ la bouârna d'la méjon?

JEBE.- Enfin, mè ché tchyè chin ke m'an kontâ. Le tè rèb'yo po le mîme pri.
(on momin) Vouê... mè fô alâ, mè Van arouvâ du l'ofitbo è li arè rin dè goutâ prè! (bayè la tacha à Goton)

GOTON.- (ij la prenyin) Rè vînyo à la munûta. (i chô)

S c è n e 3

Jebé, cholèta

JEBE.- Ha, ché krèyi achobin na paryè! L'è Kolin ke le m'a kontâ: l'a oyu mîmo ané à la pinta d'In'nê. Intrè no, choche.

S c è n e 4

GOTON.- (in li bayin la tacha) Inko, don!

JEBE.- Rêmarhyin! La tè rètouârnèri on dè chtou dzoua. (i chô) A rè vèrè!

GOTON.- Li a rin ke prîchè!

S c è n e 5

Goton, cholèta

GOTON.- Kan mè chimbyâvè dza, ke Pyéro l'avi ôtchyè ... L'è rin mé le mîmo.

...E ora, vou modâ po l' Amèrike???.. Chin l'è rin tchyè po ch'in dèrèrè dè mè... Ah! Kemin chu maleureûje! Ché tré bâ chu on èchkabi, pyârè)

S c è n e 6

Goton, Maryè

MARYE.- (trêvè Goton in trin dè pyorâ) Ma...tchy ' â tho, fiyèta??Hin??

GOTON.- Gh'îro pî mouârtâ dèvant'an, kan l'é jou la diftèri!

MARYE.- Ma to parê!Tchyè li a the ke va pâ??

GOTON.- (in rpe keminthin a pyorâ dè pe bala)Pyéro vou modâ po l'Amèrike!

MARYE.-Ora chan!Te l'â chondjyî, ou tchyè???

GOTON.- L'é pâ chondjyî, èlâ! L'è Jèbè ke vin dè le mè kontâ.

MARYE.-E te vâ avu na paryè lotâ??Infan!!!

GOTON.- L'è Pyéro ke l'a de mîmo a la pinta, ané.

MARYE.- A chavê che l'è veré...Lè dzin djyon tan d'afére!

GOTON.- Ma Pyéro l'è pâ mé le mîmo...l'è intrè li,chè korothe po ti lè rin...Krêyo ke m'âmè pâ mé. (Fyârè)

MARYE.- Tchyè nenè!L'è pâ chin:vêyo proû yô.l'è le mô,mè:chè vudri maryâ, è l'a pâ la pojichyon po chin, inke to.Ma l'é dou mô dè krêre ke yichè modâ.Ghâ proû ke no-j'an avîji dè no kontintâ dè poû;è li, ke l'è korèdjyâ, in yodzètin l'evê è in vouèrdin lè tchîvrè à la bouna chéjon, gânyè bal è bin chs yâ.

GOTON.-Ma che m'âmè pâ mé??...(in pyorin) Ah!Chu fête por îthre ^{(eûje!} maleur

MARYE.- (in alin vèr li è in l'abbranchin) Pyâra pâ,poûra pitita!Chin.l'è tchyè na nyola.Âbya pâ adî, ke dêrè, li a le chèlâ!Vouête mè...è fâ mè ton galé fô ri!Alin!

GOTON.- (lèvè la tîtha ,li fâ chon fô ri)Dona!Ché pâ chin ke dèvindré, chin vo!(tapon)

MARYE.-Intrâdè! (intrè Kolin)

S c è n e 7

Goton, Maryè, Kolin

KOLIN.-Bondzoua!Maryè!A vo, Goton!

LE DIVE.-Bondzoua!

KOLIN.-Adon, tchyi novi???

MARYE.- Rin dè bin novi:l'è pe chyâ a tè,dè no-j'in kontâ,tèkke te vin d' ^{(Pari.}

KOLIN.- Ah!ma foi ...l'è veré.Eh bin, ma foi...pê Pari,to va po le mî.Noè j'an on rê èLouis -Philippe - ache populaire tchyè lekonto dè Grosîre.Li a on mô, chè promâvè a tsavè din lè ru dè Pari; chîè arèth po dèvejâ avu mè, na bouna vouèrba.Gh'è ke konyè bin mè patron:lè duc de

Montmorency, chin ouna di totè premîrè famiyè dè F^{an}the. Chin l'è di dzin retso a miliyon! Ah! Ch'ôcho pî chu modâ dutrè-j'an dèvan! Ma... on è èthê-tchî à cha kotse... on li vèjètè.... K^{em}in Pyé^{ro}, tchyè! E pu, l'avé le kâ... èthê-tchî achebin, fô dre... Hin, Goton??? Enfin, to chin l'è dou pachâ... po le momin, ou mintè... Hin, Goton??? (Goton rèpon rin). Ma... t'â lè-j'yè to hyâ... P^ôûra Goton! Règrètèré tho? Hin???... L'è adî tin, te châ... Bin chur, lè j'okajyon mè mankon pâ a Pari. Loin de là! Ma... ou mitin dè mon kâ, li a adî na pyêthe ... na pyêthe bouna tsôda... Te dèvenè po koué???... Na ???... Va adî!... Enfin, che Pyé^{ro} modè, kemin i di... Mouja bin... (Goton pyârè) Pyâra pâ, ma garéja G^oton! Li arè dou bouneû por tè, te vèri... Mouja rin tchyè bin... L'è adî tin!... Vé rè modâ apri dèman. Chè pou pachâ bin de l'afère, du che lé... A tè tèvère... Mouja adî on bokon a mè... A rè vère, Maryè! Rè vindri dèvan dè modâ, tsêrt hî ton dêri mo, Goton. (va po chayî, Pyé^{ro} intrè in mime tin, chin rè kotâ la pouârta, ke châbrè èkalâbraye)

S c è n e 8

Goton, Maryè, Kolin, Pyé^{ro}

MARYE è GOTON.- (impontâyè) Mon Djyu!

PYÉRO.- (à Kolin) Pêrdjyi! T'i bin adî le mîmo, tè! Trêtre! gran trêtre! Tchy' â tho a vini trîna ta lata inke??? Hin???

KOLIN.- (Chin lèvà la vouê) Li chu vanyè onfthamin, mè, ou yu ke tè,... on vi prô ke te vi avu di bîthè: t'intrè ché kemin a l'èthråbyo. Mô l'aprê! Manan!... (in chè korothin adî mé) T'â gayè fan ke t'aprin'nyo pèr yô on chô.

PYÉRO.- Poûro piû! Che prin'nyo la pèna... Ma mè vi pâ kontchî lè man avu chin!.....

KOLIN.- Chu min pouîrâ tchyè tè!.. min dèguinyâ achebin. Mè lâvèri aprî. (va por impunyè Pyé^{ro}, ke le yètè pè chu le kotson è ke le pâchè fro) Inke, ora! T'i yô te dê! E cho t'â fan de na rèbaya, t'â tchyè a rè vinîi... Che prè a tè pinyî onko mî tchyè a Pari!...

S c è n e 9

Goton, Maryè, Pyé^{ro}.

MARYE.- Ma to parê, Pyé^{ro}! Tchyè moujè tho?

PYÉRO.- (du kemin na tsèta) Chin ke moujo?? L'è ke l'é bin fê dè fère chin, ke l'é fê. (momin) on chè krèyi d'îthre am², dè chà è maryâ chtî l'outon.... On vè kemin on è amâ!...

GOTON.- M² Pyé^{ro}! (i pyârè)

PYERO. - Pyâra pî!... Bin chur , on bî parloû in grantè lamè... è ke vin du Pa-
ri, l'a mé dè krîde tchyè on tsèvrè dou payî! Prin lo, ton bî Ko-
lin, ke kornâvè tan bin! C'è chon bok n'avi rin dè kouârnè, la gèna à Ko-
lin , li, porè chur kontâ dè pâ chobrâ mota gran tin!...

GOTON. - M^h Pyéro! l'è pâ mè... L'è li ke l'è vinyê.....

PYERO. - Li kopè la parola) T'avé tchyè à li kotâ la pouârta! Kan on in
d'a yon d'atitrâ, on ârè pâ la pouârta a ti ..

MARYE. - Akuta, Pyéro, no chin to pari adî intche no.

PYERO. - E bin, chobrâdè lê! Mè krèyéke Goton l'avi tchyè na parola: ha ke m'
avi bayî. Ma parè ke...

GOTON. - L'è lê ke t'â...

PYERO. - (in li kopin la parola) Hin??? L'è onko mè, chti koû

MARYE. - Ma è bin, fâ pâ tan le krâno. L'è bin tè ke te volé trochâ avu
Goton, puchke

PYERO. - (chin la léchî fourni) Hin? Onko ? ?

GOTON. - Vouê, l'è tè. Ché proû chin ke....

PYERO. - Di-j'invinyon, vaê!!

GOTON. - Aprî to chin ke mlan de....

PYERO. - Te krê to chin ke tè djyon? Mè, i kréyo chin ke vèyo: l'é trovâ
Kolin, ché, in trin dè fère l'alêgro, è tè te li â pâ de d'alâ
vostî pye yin. I l'è, ou bin i l'è pâ??

GOTON. - E tèm ché chin ke ché, kan bin te mè fajé di katsotichè... ~~~

PYERO. - N'é djyémé rin katchî, è n'é rin à katchî, mè. Li chu to doulon jou
pê la frantsije, è onîthamin.

GOTON. - Onîthamin?? C'uto! kan t'îtrè drè dedin, è ke te fo à la pouârta
du che on 'omo ke t'a rin fê...

PYERO. - A?? M'a rin fê?? Kan mè vin prindré dèje le nâ ha ke krèyé mâye??
Rin fê???!! E bin, prin lo, ton bî Kolin! Prin lo gayâ! Tè vu pâ
gravâ. M'in d'oudri...

GOTON. - Ah ha! Chti koû t'è t'i vindu! Le chavé prâ, ke te tè volé in d'alâ

PYERO. - Di pe chyâ ke te l'èchpèràvè! (rikanè)

GOTON. - E bin, va, puchke te vou alâ!

PYERO. - Ah ?? Te mè bayè la pouârta? Bon!.. M'in vé. L'ari fournê dè tè g'
gravâ . Ma che te mè volé pâ, te pové li t'in prindré ôtramin po
le mè fère a chavê: aji avu frantsije, ou yu dè...

GOTON. - T'è chejin dè parlâ dè frantsije!!!... L'è bin tè ke tt'â keminyî
a batre frê, pèchke, l'avé on ôtre idé in tâtha. E te m'in d'â
djyémé chèlèbrâ le mo, à mè. L'afayu lè-j'ôtrè dzin po m'ôurâ lè-j'yè in

mè dejin chin ke n'in d'irè.

PYÉRO.— Lè-j'ôtrè dzin???Kolin, prou chut!T'a pâ oûrà lè-j'yè, t'a èbouâ,
 avu chè grantè lamè;t'a verî la tîtha avu chon bagoû è chè pata-
 gon.Prin lo!Pⁿin lo gayâ!l'è tan bî!è dèvejè tan bin!Ma te rêmoujèri onko.
 T'à prèferâ on bî l'âyon a on kê ke ne bati tchyè por tè.E bin adjyu!Te
 m'â yu po le dêri koû! (i chô fêrmo rîdo)

GOTON .- (din on kri) Pyéro!...

S c è n e 10

Goton, Maryè

MARYE.— Léche lo alâ!L,arè lîji d'oûrà lè-j'yè.Ma cherè trû tâ.

GOTON.— (in pyorin) Mon Djyu!To chi bouneû ke vèyé dèvan mè-j'yè...hou
 dzoua trançhilo,pachâ a travayî...è a l'atindre kan rè vindrê, la
 vèprâ,du le travô....To chin l'è frèjâ...tp chin l'è èfahyî kemin on
 chondzo.....Pyéro ch'in va!M'abandenè! (i pyârè)

R E D J Y Ô

=====

A K T E I V (T a b l ô 11)

=====

Vê Goton, la chenan'na du Pâtchyè,on koû la vèprâ.

=====

S c è n e 1

Goton, cholèta

GOTON.— (trèthè) Ma dona va achurâ djoyora arouvâ du dzornâ...Poûra dona!
 Kemi...chè maffitè!L'è tchyè pouêre ke chè fotè ou krâ...E mè,châ-
 brèri cholèta....cholèta...Pyéro, li fô pâ mé moujâ...Kolin...Na!Kolin,
 le vu pâ!Dê rè vini chta né, tsèrtchî mon dêri mo.Cherè na!é pâ fôta dè
 moujâ gran tin. ...L'avé konfyanthe in Pyéro, m'a abandonâ,mè vu pâ fyêre
 din lè bré a kolin por atan.Na!Âmo mî chobrâ dinche.(tapon) Intrâdè!
 (intrè Jebé ,avu na tacha dè chô)

S c è n e 2

JEBE. - A vo, Goton! Tè vinyo rètornâ la chô, im tè mèmarmhyin po le chervuch.

GOTON. - Pâ dè tchyè! Ma....tchinta chô???

JEBE. - Te châ, ha ke chu vinyête t'improntâ dèvan yê.

GOTON. - Delon? Ah vouê...(chè fo à pyorâ) Te komprin, l'é la tîtha ché
pâ yô, avu to chin...

JEBE. - Ma è mè! L'é ôtchyè a tè dre, à chi propoû... a propoû dè Pyéro...

GOTON. - Na na! Pârlin pâ mé dè chin! To l'è binournê! (pyârè)

JEBE. - Léche mè adî dre, Goton.

GOTON. - Na, na, Jebé, vîre pâle kutî din la pyâyê! Che te chatsè!

JEBE. - I ché, i ché to, Goton. Pyéro m'a to kontâ.

GOTON. - L'a oûjâ? T'a kontâ kemin m'a fê??? Duchèri avi vèrgonye!

JEBE. - Tchyè nenè, Goton! Ma l'è mè, ke mè véyo in vèrgonye... L'è mè ke
chu l'inkôja

GOTON. - Hin?

JEBE. - Ôê, mè! chin l'avi volu. Te châ (betè cha chô chu latrâbya) ,mè t'
avé kontâ delon, ke Pyéro l'avi de a la pinta d'Inlnê, ke voli mo-
dâ po l'Amèrike...

GOTON. - K'âlè gayâ! Le vu pâ rèverê, è le li é de.

JEBE. - E bin, Goton, chin n'îrè pâ veré:îrè di grantè dzan'yè a Kolin. L'
è Kolin ke le m'avi kontâ, è mè, la toka, l'é kru! Inke to! L'aré bin
mî fê dè t'in pâ parlâ, va! M'in chu proû mouâcha lè bè di dê!

GOTON. - A chavê... Pyéro pou proû dre chin ke vâ...

JEBE. - L'è kemin tè djyo. Akuta:mon martchyan îrè à la pinta d'In'nê, chi
fameû dèvelné. Kolin li îrè ,ma Pyéro li a pâ pojâ lè pî. Chin fâ
ke l'a pâ pu dre à la pinta ke choche è ke chin. L'è Kolin ke l'a fi a ko-
re chi l'ri. L'è Kolin ke m'a kontâ hou dzan'yè à mè. Chavi proû ke no chin
vejenè è bounè miyè. Mè, mè chu pâ mèfyâye: l'é kru è le t'é kontâ! èlà!

GOTON. - E Pyéro, din to chin???

JEBE. - Pyéro li à po rin, abchoļuamin po rin. M'a kontâ chin ke ch'è pachâ
inke, intrè Kolin è li... è to le rîchto...

GOTON. - L'avi rin fôta dè pachâ fê Kolin kemin l'a fê.

JEBE. - Bin chur!... L'è jou trû pron... ch'in rèpin prâ! M, Kolin l'avi kriyâ,
parè, le dzoua dè Pêtchyè, ke vo-j'îrâ onko pâ maryâ, avu di mena-
chè... Te t'in rapêlè?? Ador, kan Pyéro l'a yu Kolin inke, l'è vunû fou dè
L'a yu tchyè mé to rodzo. E pu parè ke ta dona è tè vo-j'i onko py'ou min

prê la palantse po Kolin...

GOTON.- Beta tè a ma pyêthe!Mè, mè krèyé pyantuâmin ke Pyéro..modâvè po l' Amèrike po mè trére le pyin;îro pâ tan d'êrba,va pî...E pu fô achèhin to dre:m'a pâ léchî m'èchplikâ.

JEBE.- E tè panyi,kemin m'a de.Li, îrè frêjèri du,tè frêjèri chagrinâye: t'à akutâ tchyè ton chagrin, è li tchyè cha kolére.Vo-j'èthâ nè l' on nè l'ôtro in ètha dè dichkutâ

GOTON.- Li a ôtchyè a dre, l'è veré...Ma tchyè!To l'è bin frèjà!

JEBE.- E bin, akuta, kan on a na bala ketala frèjàye, on la fâ a takounâ.

GOTON.- Vouê...ma à kondihyon ke chi pâ in mile brekè!

JEBE.- Ma na, Goton!L'è tchyè in doû mochî...è ke n'an rin dè mô!Pâ fôta d'atindre le potu po chin rè takounâ...che t'i d'akouâ.

GOTON.- Ma Pyéro...

JEBE.- Lèchemmè rin tchyè fére. Ch e te chatsè kemin Pyéro choufrè...

GOTON.- Pâ atan tchyè mè, l'è pâ pochubyo.)on momin) Ma...l'è chur, adon, chin ke te m'â de?Vou pâ modâ po l'A,èrike?N'in d'âmè pâ on'ôtra??

JEBE.- I moujè tchyè a tè,è n'in vou pâ on'ôtra:le m'a de è rè de li mîmo.Ora tè....

GOTON.- Mè....chu kemin li. Ma...

JEBE.- E bin léche mè rintchyè fére, tè djyo.Aprî to, l'è mè ke l'é frèjà le potè, l'è a mè dè le rè takounâ.Cherè chin pe cholido aprî.D'akouâ

GOTON.- Che l'è dinche...

JEBE.-Bom!..I fagotè djyuchtamin d'avô dè vèr no.Te l'â achurâ yu,pê la fenîthra?

GOTON.- Na! L'é pâ rè gvouitî fro du chi dzoua,ke Pyéro ..(i pyârè)

JEBE.- Pyâra pâ!Adjyu!Na, chta dre: a rè vèrè(i chô,Goton châbrè à pyorâ)

S c è n e 3

Goton, cholèta

GOTON.- (in ch'abadin) A chavê,onko...J'bé l'è bin galéja è bouna.dzin, ma...Enfin, fudrè vèrè.Che chin pouéchè p'bin fourni!...Ah!Tèché dona!Li, mè charè komchâyî(Maryè intrè)

S c è n e 4

MARYE.- (in intrin) T'â a ri rè pyorâ!Poûra fiyèta!...Bin chur...Ma tchyè ke te tè vou marfondre !Euchke Pyéro t'abandenè,aprî to, tè châbrè Kolin. Tè châ chin ke t'a de...

GOTON.- (indinya)Hin?Kolin? Chi dzan'iyâ?chi l'ingueûjâre?

MARYE.- Pâ py'ingueûjâre tchyè Pyéro...Tè pyantâ po vanâ dinche??

GOTON. - Djyuchtamin pâ! Vînyo d'avi Jebé. M'a tot'èchplikâ...

MARYE. - E adon?

GOTON. - To chin frè tchyè di purè dzanyè ke Kolin l'a invintâ, po no fotre in michpiye.

MARYE. - Ma to parê! E the pòchubyo!?

GOTON. - Vò kontèri to chin.... Ma pâ ora: on intin arouvâ kôkom... Tchy'è the chin, arê?? (i tapom)

MARYE. - V¹nidè dedin! (nyon m'intrè Maryè ârè la pouârtâ: i vè Jebé è Pyéro) Intrâdè! (intron, Jebé la première)

S c è n e 5

Goton, Maryè, Jebé, Pyéro

(na vouêrba, nyon ne di rin)

JEBE. - Adon... Inke to le mondo inthimbyo. Mè moujo, Maryè, ke G^uton vo-j a betâ-ou kouran...

GOTON. - Pâ to... i vin dè rè arouvâ du dzornâ.

JEBE. - E bin Maryè, dèvejo por vo: Pyéro è Goton, lâ, chan dza dè tchyèke Ch'abayè. L' pâ veré ke Pyér^uvou modâ. Chin lè-j'ou di dzan'yè a Kolin, po le fotre dè lô avu Goton., è la ruja l'a bin richkâ dè rèvuchi. Chin fâ ke dè ha pâ, to l'è ou hyâ. In grô, ou mintè. Adon, mè, vo vu lé-chî vo-j'èchplikâ intrè vo. A vo rè vère (i vou chayî)

MARYE. - Moda pâ ora. T'â achurâ lîji! (li prèjintè na chéita)

JEBE. - Rèmarhyin, ditè; mè fô mè rapêrtchî po marindâ. A rèvère!

EE. - A-tè rè vère!

PYERO. - E mèrci on milyon dè yâdzp! (JEB^z chô)

S c è n e 6

Goton, Maryè, Pyéro

GOTON. - Ma Pyéro!

PYERO. - Ma! Goton! Tchinta pouta fâcha!

GOTON. - Mè ke ll'avé kru ke te volé modâ po t'in dèfère dè mè!

PYERO. - E mè ke mè krèyé ke te baté frè po trochâ avu mè! L'è veré, le dzoua dè Pâtchyè, te m'avé mô rèchu... dèpuchtâ pèhke l'avé tsou-latâ Kolin. E pu aprî, le tââro inke avu tè. L'è kru ke te mè volé pyantâ por li: chu vunu fro dè mè mîmo dè kolére.

GOTON. - L'è li, ke l'è vunu ché frônyî inke, l'è veré.

MARYE. - Proû chur tchyè po tè fère dzalâ...

PYERO. - Hà! ma kan l'è yu, du avô vè lo mohyî, arouvâ inke dèvan, l'è fi

na vère à travê di prâ. Mè chinté dza rpbâ, dèpoyî dè ma bala Goton!

GOTON. - E mè, kan Jebé m'a kontâ ke t'avé de l'ôtri ke te volé modâ po l'A, èrike...

PYERO. - Mè ke n'é pâ pojâ lè pî a la pinta du li a mé d'on mê!.. Ma adon, Goton, portchyè pâ le m'avi de l'ôtri, kan no-j'an jou brètse ?

MARYE. - Li ari fayi poui pyêhyî on mo:mo- j'îrà inke ti doû à wo rapâ l'on chu l'ôtro, chin vo, léchî l'on a l'ôtro le tin dè nèpondre!

PYERO. - (in rijolin) L'è veré (a Goton) Ma poûra Goton! T'à jou dou chagrin!

GOTON. - (in pyorin) O vouê... prâ dè chagrin!...

PYERO. - E mè! Che te chatsè! N'in d'é yo choufê!!!

GOTON. - (in li bayin na dzoûta) Poûro Pyéro!

PYERO. - Goton!!! Ma bala Goton! Pêrdon! T'é fi mô ou kê.

GOTON. - E mè achebin...

PYERO. - Adon, portchyè mè rin dre?

GOTON. - (in bichkin) L'é pâ oûjâ...

PYERO. - (in rijin) Hou kanyè dè fèmalè! Kan fudri pâ, i oûjon, è pu adon, kan fudrê, oûjon rin dre! O na, Goton, n'ôche pâ pouêre:vu pâ modâ du che: la kotse l'è bin trû bala, li chu bin trû èthatchî ..a pou prî kemin a tè, mouja! Modèri pâ du che, à min ke te vuyichè a to prî modâ po l'Amèrike...ou mîmamin onko pye yin. Avu tè, oudri tantchyè ou hè dou mondo, pêchke vèri to doulon la Grevîre din tè -j'yè. Ma chin tè,... cheri rin mé tchyè on poûr'omo ke li aron trê le kê...mè châbrèrè rin mé tchyè a m'ri... (i pyârè)

GOTON. - (in l'abbranchin) Pyéro!

MARYE. - A la boun'âra! L'orâdzo l'è pachâ! A dè bon, i èchpêro???

GOTON. - O vouê, tchyé, Pyéro?? (Pyéro fâ chunyo tchyè vouê)

MARYE. - E bin, Djyu chi bèni! (on momin, à Pyéro) Di vè, marinda avu no. No-j'an proû matêre po trê, tchyé pi, Goton?

GOTON. - M, vouê. Proû kâfé, proû pre dè têra è proû motèta dè tchîvra.

PYERO. - Rêmarhyin. Pâ vouè, ditè: le chindik m'atin, chu in dzornâ véér li.

MARYE. - E bin, cherè por on'ôtre kcû!

PYERO. - Avu pyéji! A vo rè vère, Maryè! A tè rè vère, Goton. A chta né?

GOTON. - A chta né!

MARYE. - Touârna in vela!

PYERO. - Rêmarhyin! A chte né dou! (i chô)

S e n e

Goton, Maryè

MARYE. - Di vè, no duvè, è notha marinda?

GOTON. - L'é pâ fan...

MARYE. - Te vi tchyè mé d'amihyâ ???

GOTON. - Che pîr on n'in pouéché vivre!...Fudri prâ...Maryâ on tsèvrê, va bin, mhe fayichè pâ medjyî po vivre...Kan moujo àll'aviñyi, katso pâ dè vp dre ke chu pâ chin pochyin.

MARYE. -

MARYE. - Vouêh! Le bon Djyu invoûyè pâ le tsevri chin le bochon po le nûri, ke dejan lè-j'anhyan. Pyéro l'è vayin, è l'a to l'an à gâhyî.

GOTON. - Ma l'è di piti gânyo! E pu...vindri malâdo...a fayi trîna p^lè yî, kemin chon chènaya, vo vèdè yô no-jondran¹¹¹

MARYE. - F^adî pâ vère tot'ou pî! Che la yê tsîjè, ti lè-j'oji cheran prê; Ma te vè, la yê l'è cholida: li a le bon Djyu ke vèyè, hô pèr lé..

Fô tchyè avi komfyanthe. L'è di yâdzo djoyuchto kan to chimbyè voli alâ ou pî, ke to ch'arandzè. Kmin po no duvè, kan ton poure chènaya-ke Djyu le rèdzoyechè - no-ja tchîthâ, nò j'an... (i tapon) Ma! N^koué pou the îthre? (va vouitî à la pouârta) Bon! Le nèchadjyî! R^marhyin. Inke po la komichyon! (rè kotè la pouârta. A Goton) Ma di! Na lètra du le B^ésil.

GOTON. - Mon Djyu! Mon parin l'è mouâ????

MARYE. - Ma na, maryanténe! puchke l'è li k'èkri! Chu bin èthenâye chin ke di (ou momin k'ârè la lètra, ,tîron le:)

R E D J Y Ô
=====

N A L È T R A !

Rèfrin

Ha lètra k'arouvè che,
Tchin novi no pouårtè the??
Pôru ke chi pâ di krê!
No-j'in d'an dza nothon drê!

1

Djyu chà chin ke nò rèjêrvè!
E the la mouâ d'on parin?
E th'on'ôtre grô chagrin?
Na vèrvonye? Djyu prèjêrvè! Rêf.

2

Ou bin è the kotc_hyè dzoûyo?
Ke no pouårtè din chè pyê?
Che pîre! No-j'in fudrê:
No-j'an dza tan yu dè kroûyo! Rêf.

* * * * *

A K T E V
=====

Vê Maryè, le chorèlindèman, on koû la vèprâ

==*==*==*==*==*==*==

S c è n e 1

Goton, cholèta

GOTON. - Ah! K_{min} chu to pari kontinta! Ma nekoué chère cheri atindû à chin! Mon
parin ke rè arouvè on dè chtou dzoua... vouè poutîthre... (on momin)
Ma... fudri onko chavi_{din} tchontè kondihyon... N'in di rin, din_{cha} lètra...
L'è pà tan bon chunyo... Ari the di koû fi di kroûye-j'afère?... L'avi_{na}
pyantahyon dè kâfé pèr lé... Poj arouvâ bin de l'afère: di-j'îvouâdzo... dou
fû... la djiêra... on châ gayâ tchyè... No l'âmin gayâ, vouè... ma ch'alichè
îthre a notha tsêrdze, ché pà bin kemin no poran mé nyâ_{lè} tsavon; no fô dza
bin voutî ora... (i tapon) Cheri the di koû li? Intrâd'!! (Pyéro intrè)

S c è n e 2

Pyéro, Goton

GOTON. - Ora bon! L'è tètè???

PYÉRO. - MA vouè, l'è tchyè mè! A vo! (on momin) l'è adî pà arouvâ???

GOTON. - Mè dèmandâvo djiuchtamin ch'îrè li, kan t'â tapâ. L'è pà chur k'a-
rouvichè vouè, chta dre... Achta tètè na vouêrba!

PYÉRO. - L'è pà tan lîji ora: mè fô alâ marindâ, ôtramin le kâfé cherè bîna.

GOTON. - E pu kan bin cherè! Te cheré pà fotu por on koû! (Pyéro ch'achîtè)

Mè dèmando che le rèkonyethri pî, mon parin: l'avé trè-j'an kan l'è
modâ, mouja! (on intin dèvejâ dèvan la méjon) Ma! l'è ma dona. Avu nekoué dè-
vejè the? (Vouètè pè la fenîthra) Dè îthre li!...

PYÉRO. - Vo vu lèchî, mè puchke dinche l'è...

GOTON. - Rînjè chin! Châbra inke! T_e fari konyechanthe. (in mîme tin, Maryè
intrè, in tsampin Tanon dèvan li)

S c è n e 3

Goton, Pyéro, Maryè, Tanon.

TANON.- Bondzoua, fiyâla! bondzoua! Kemin t'i vinÿète granta...è balaÿ
ch'abbranchon)

GOTON.- Bondzoua, parin! Kemi n no chin kontin d'èvo rè vère! Vo j'fithè adi
le mîmo! Kemin no chin kontintè, dona è mè!

TANON.- Ma è mè! Mouja vi che chu kontin! Aprî vint'an! (in vèyin Pyéro)
E chi, l'è ten frârè...ou bin ten'omo?

MARYE chta dre ke l'è mé è min tchyè chin: l'è chon martcyâyan: Pyéro, le
tsèvrê d'In'nê.

TANON.- Ah ? Pyéro? Cheri the di kou le fe à Konchtan le tsèvrê? Li rèvin
to krêitse.

PYÉRO.- Vouê, chu bin le fe à Konchtan. Li a vouèt'an ke l'è mouâ...

TANON.- Irè gayâ on brâv'omo. E t'i kemin li, èhpêro???

PYÉRO.- Tsèvrê kemin li...ora, brâv'omo, chin, ve fê le dèmandâ lâ....

TANON.- E..pâ onko maryâ??? Ma! a chi l'âdzo!

MARYE.- Tê komprin, l'è pe vuto de tchyè fê!

TANON.- Bin chur...Ah! di vê, Maryè, baye mè vi on'éje d'ô tchyè. T'é portâ
pridou kâfé dou Brêsil. Chi, l'è pâ dou réchon, t'i chur! (Maryè li
bayè on potè, Tanon pouêjè fro du cha fata) Vouête mè hou gran! Achâna mè
chin! N'in d'è chi, hin???

MARYE.- L'è dou rèyéi bon!

TANON.- V in du mapyantahyon. Du ha ke l'avé, chta dre...L'é to vindu.
L'avé l'in'noûyo de la Grevire....Ah! Che chu to pari kontin! Chi tredon dè
tropî, ha brijon di ryô, è di dzâ, hou bî vani vuthu dè vèrdjyâ le fûri,
dè tropî le tsô tin, d'ouâ l'outon, à dè byan l'evê...chin mè mankâvè!
Fô n'in d'fithre yin, po chavi chin ke l'è! L'é to vindu po rè vimi chève.

MARYE.- E t'i rè prî a dè bon??

TANON.- A dè bon!! Arouvo ou bon momin, puchke ma fiyâla vhe va maryâ (Go-
ton chè betè a pyorâ) Tchyè li a the, Goton? T tè vou pâ maryâ??

MARYE.- Ma te komprin, Tanon...l'afère l'è pâ tan fachilo...Yô alâ dzindre?
E kemin arouvâ a nyâ lè doû bè?? Li fô bin moujâ...

TANON.- L'è tchyè chin?

MARYE.- T'in pârlè a ten' ôje! K chi vè Pyéro, ke chin inke, li a on pê-
yo , na tsambra è on'othô: le dèchu l'è pâ Bâti.

TANON. - E bin, fô tchyè alâ ôtra pâ din l'indrê, bon.

PYERO. - Bin vouê...ma yô??

TANON. - Li a rin à vindre? Rin à loyî??

PYERO. - (In rijolin) Li a le bin a Kechto, ke l'è a vindre, ma...Avu on ko-
vin dè tyèvrê...

TANON. - (inkriyin prèchke d'èthenèman) Hin??? Le bin a mon chènaya? A vindre?

MARYE. - Là vouê! Kechto bèvechè, te komprin... Tsêrtsè a vindre dèvan tchyè
dè fère dichkuchyon. Ma din l'indrê, nyon li in pou bayî le pri

ke n'in dèmandè. Ch'è k'avu le bin, li a onkora onbîl'intsotenâdzo, te le châ.

TANON. - Ma! ma! ma! To le bin à mè-j'anhyan! E the pochubyo! (moujè on momin)

Baye mè mon tsapî, Maryè! E tè Pyéro, atin mè inke!

MARYE. - Ma....yô vou tho alâ??

TANON. - Bataye pâ, Maryè! Rè vînyo to tsô. (i chô à lafudra)

S c è n e 4

Goton, Maryè, Pyéro

TI. - (Fro delé chorèprê) Ma!!!

MARYE. - (in vouitin fro pê la fenîthra) M^uyô va the de na paryè tour-
dze? Mavoutidè lo Talâ! I vôle (vouêton tî trè) Ma yôch'imbriyèthe?

GOTON. - On pou pâ mé vère du che:li a hakothea...Cheri pâ vè Kechto, di kou

PYERO. - Ma! Tchyè fari the dè chi bin, avu on intsotenâdzo, onko, li ke l'
è vîye dzoûno...

MARYE. - E ke l'a chuchant' an, che mè trompo pâ. (on momin) Fan no pâ dou
pochyin por li. C^uâ proû chin ke fâ. T^uhyè no-chê the dè batayî in-
ke? No-j'an tchyè a atindre: la de e fari pâ gran tin. (tapon) Intrâdè!

S c è n e 5

G^uton, Pyéro, Maryè, Polite

POLITE. - Bondzoua à ti!...L'é richkâ dè mè rèbedoûlâ pê chu ché pâ tchyè,
ou pouêrtso.

GOTON. - O ho?...L'è lè valijè à mon parin.

POLITE. - (chin komprindre) Ton parin???....

GOTON. - L'onhyo Tanon, dou Brèsil.

POLITE. - L'è chève???

PYERO. - Chévê, a dè bon.

POLITE. - Ora bon! Chin ke vo mè ditè inke! Tan mî! Fô èchpèrà ke l'è mî
pyantâ tchyè mè...

PYERO. - Pyin tè! Trint'an è in chindâ, rin dè fèna po tè fère di mijérè,

na galéja miya...

POLITE. - E rin dè travô pòchti tsô tin... Iro akovintâ po poyî avu Kèchto.

Ma l'è in trin dè vindre a on dou P'yi d'Amon, ke l'a dza to chon mondo... Chin fâ ke tinke mè dèkoûthè to. ... Poré alâ fènâ din la Kontâ dè Noûtsathî, ma chin dourè tchyè na terya...

PYÉRO. - Àààà! E Sandron? Irè the pâ de ke poyivè avu tè??

POLITE. - Chi chyé. L'è kemin mè, pèrdjyi. Li, brakounè to pyin, chè porè in terî dinche. Ma... l'è achebin dondzerâ. Enfin, tchyè! Fudrè vèrè po chè terî fro dou papè de na manyère ou d'en'ôtra. L'è pâ. fachilo!

GOTON. - Di koû, ch'inkontrè k'on armayî pouchè pâ poyî: na maladi, na tsamba trochâye ...

POLITE. - Ch'inkontrè, bin vouè, ma on pou pâ ko tã chu chin.

GOTON bin chur: lè gányo chon pâ tan èpè, pêchyâtre...

POLITE. - On komprin ke lè dzoéuno vanichan à l'èthrandjî.

MARYE. - Oh... Lè pèrè chon pèrto durè, la kouèna dou pan i-j'ôtro achebin.

Vouète Tanon, mon byo-frârè, l'avi portan na pojichyon ou B_rèsil, è l'è rè vunù chève... Lè Gruvèrin, chonkemin lè-j'èthêlè dè vani: hyore-rechon tchyè chu lou tãra.

POLITE. - L'è proû bala, proû alêgra... ma l'è dura. (on momin) L'è gran tin dichkutâ avu Kolin, mè, kan l'è jou pèr inke. Ché proû ke l'è galé-jamin gabèrî; ma n'impatsè ke gányè ôtramin a Pari tchyè pêchyâtre. E à vpuér mèyou tin!

MARYE. - Ma t'a pâ de vouèr dèpinchâvè... è a mèyou tin achebin?...

S c è n e 5

Goton, Maryè, Pyéro, Polite, Tanon

TANON. - (in intrin krâ) No chtipulin dèman!

TI. - (Fro delé èchenâ) Hin?? T'hyè??? K'min??? (inthimbyo)

TANON. - Kechto ch'è dèchidâ. L'avi on amateû du le Payî d'Amon; ma li pyé-ji tchyè dinche. M'a fi chon prî, ho chin d'akouâ... le martchî l'è fê, Du dèman, lebin l'è myo, lè montanyè achèbin. Ah! Kemin chu kontin! D'avi ratsètâ le bin a mon chènaya! Li é tan je jou moujâ, léve pèr lé!

MARYE. - E the pochubyo!!!???

GOTON. - Le bin ou père-gran! Ma ditè , dona! Tchinta tsanthe!

TANON. - L'è la pye bala pojichyon de la kotse. Chènaya le dejê.

MARYE. - Chin no in trin d' katenâ, ou bin tchyè???

TANON. - Na, na, Maryè! L'è rin on chondzo! L'è ratsetâ le bin a mon chè-

nya. Ah! Kemin chu to pari benéje! Ma kan chinté ke mè fayi chéve!

MARYE.- K_omin vou tho fére po chin tini, di??

TANON.- O...l'è to chimpyo. In Amèrike....

MARYE.- Ma no chin pà in Amèrike, ché, Tanon. hé!!

TANON.- E bin, K^uchto châbrè grandjyî po chti an din ti lè ka: l'è intindu. Ora...po lè montanyè, li a na pitita difikultâMè, pori fére le barlatè: l'è adf bnn pî boun'yè èlle kâ cholido -l'â tan pou chervi, léve pèr l'é-L'è bon chohyo achebin, kan bin l'è chuchant'anà l a chon Lorin chti an. Pyéro cherè mètre armayî.....Mankèrè.dou -jâarmayî, pèrdjî, ma chin chè pou prof trovâ, du che lé.

MARYE.- (in li mothrin Polite) Tink e n'in yon , è on to bon! D_ovechi
d_ojyuchtamin poyî avu Kechto.

TANON.- a vouê??

POLITE.- Oué....li a chat-an ke pouyo avu li. Ora...mouâ è vindihyon, frê-
jôn tot'amodiahyon.

TANON.- No volin rin frèjâ. Che vo-j'îthè d'akouâ, vo.pouyèri avu no..avu ..

PYÉRO.- Ora, moncheû Tanon....

TAN ON.- Te mè pou pà dre onhyo?dou momin ke te vâ maryâ ma nyîthe???

PYÉRO.- E bin , onhyo, don, ch'oûgo vo dre on mo...

TANON.- Di pî tan ke t'udri, pru ke chi nè di bètijè nè di kroûyè réjon.

PYÉRO.- Che vo-j'îthè d'akouâ, no poran betâ Polite kemin mètre armayî: li
a dza mé dè d_ojyêj'an ke pouyè , ou yu ke mè, chu jâ poyî tchyè po
bouébo: mon chènaya l'è moiâ è m'a fayu rè.prindre cha pyêthe dè tsèvrè,
por avi on ganye-pan è chotini ma dona. ...Mè, faré in chèkon - dzinyo-
(a Polite) No poran prindre Sandron, kemi n trèjîmo, che l'è d'akouâ.

PLOITE.- Vâ pî! ke cherè d àakouâ-Chi, vou îthre bî benéje!

PYÉRO.- Dàakouâ, ounhyo?

TANON.- D'akouâ! por to! Va t'in l'avèrti, to tsô!

POLITE.- Rèmarhyin fêrmo, fpermo! dè to! (i chô) I vé avèrti Sandron, don.

S a e n a 6

Gotoi, Maryè, Pyéro, Tanon.

MARYE.- Ma di, Tanon! No chin bin tan chin duchu dèjo, avu to chin, ke no
moujin panyi dè tè rèmarhyâ! Yô an no la téitha??? Kemin tè dre
mêrci, atan tchyè ke te l'amortè! D_ojyêmé no porin, d_ojyâmé no charin!

TANON.- Atindè ! V_olé pà to to dre pèr dèvan chi dzoûno. Ora ke no chin chòlè
in famiye, vo vu echplikâ mon pyan....In apri dè mè, to cherè à

ma fiyâla.

GOTON. - O, parin, Rpmarhyin dâ miliyon dè yâdzo! (li châtè ou kou)

TANON. - Atin! L'é pâ fournê onkê! le bin cherè à ma fiyâlaè a Pyéro...che la mârýè, bin chur. Ma a duvp kondihyon: ke chè maryan dèvan l'êrbâye, è k'intrètinyichan ma foéucha linli pyantin di botchyè dou payî duchu: rin tchyè di botchyè dè pêchyâtre.

GOTON. - Ma parin! Vo -j'i bî no-j'intêrà!

TANON. - Di pâ di bêtijè, fiyâla! (a Pyéro) Pyéro, te rimpyêthèri le bouébo ke l'aré poutîthre jâ, che mè fucho maryâ. I tho d'akouâ dè vo maryâ. lè doû, chin tarlatâ???

PYERO. - Krêyo prâ! Ch'îrè pâ jou le manka d'êrdzin, no cheran dza maryâ; tchyè pî, Goton??

GOTON. - Bê chur!

MARYE. - E bin, vo vèdè kemin to ch'arandzè, aprî tan dè débaturè. Le bon... Djyu n'âbyè pâ hou ke moujon a Li, è ke li afan konfyanthe On kou dè pye...

TANON. - Ora, du che a l'an ke vin, Pyéro, che te vou tiñi le bin mîmo, te le tindri. T'â on an po moujâ è dichkutâ avu Goton è cha dona. (on momin) E pu...kemin vo chin dre¹¹¹ Chti tsô tin, Gotonchâbrèrè ou bâ avu cha dona, bin chur. Mè, mè rèjêrvo na tsambra vè Kechto...vêr no, don- po chavi yô lodjyâ. Ma chin k'âmèré onko mî, che vo -j'impunyidè la têra l'an ke vin, cheri ke vo prin'nyâ Maryè avu vo, è ke mè léchichâ chta méjenèta por mè cholè, ma ya dourin.

GOTON. - Rin dè chin, parin! V^u vindri avu no, è dona achevin: la méjon l'è proû grôcha, vè Kechto. Vo cheri avu no.

MARYE. - L'è pe chyâ no ke no cherin avu tè-intche tè- puchke le bin l'è^{tchyo}

TANON. - "Le myo...l' tchyo"...n'âmo pâ hou mo. Djyin rin tchyè "le nouthro" è tot-oudrè bin! (on momin) Che chu to pari kontin! Rè ou payî! Rè din notha méjon! "avu no galéja fiyâla à chadona, è avu on galé bouébo ke n'é pâ jou le pochyin è le mô èè terî in'nan!....

PYERO. - Mâ poûra dona! Kemin cheri kontinta, che vîichè to chin!

MARYE. - Lè vè du, le paradi, mî tchyè no, Pyéro!

PYERO. - L'è proû veré (A maryè) E bin, che vo-k'îthè d'akouâ, vo cheri ma chèkonda dona, è vo, onhyo, mon chèkon chènaya. (pyâron ti)

TANON. - E chuto... l'âbya pâ...Goton clèrè ta fèna! E bin, à delon dè Pintèkotha po la nothe, è ou vin dè mé po l'êrbâye! You!

PYERO. - E à la chin Lorîn, ou tsalè po fîthâ lè chuchant'an à chi ke no-j' a ti dotchyîmon chèkon chènaya. (ch'abbranchon.

===== R E D J Y Ô =====

A K T E VI
=====

Bà tsalè, le dzoua d'la Chin Lorin ,ou trintsábyo, dèvan midzoua.

=====

S c è n e 1

Polite, Tanon

POLITE. - L'è fotin ke le tin chi pâ chur: no cheran jou vouér'mî fro ,vouè!

TANON. - Ma vouér min prî lè-j'ou di-j'ôtrofê prindre le tin kemin vin...

è lè fèmalè kemin chon. Vouè... a prop.û dè fèmalè, Goton l'è onko pâ amon!!

POLITE. - Pyéro l'è jou la rakontrâ. Mè mouje prôû ke l'arôj prêlè gran tsemin... E pu, in chti momin, Goton l'a le chohyo kour, vo kom-prindè.....

TANON. - Bin vouè.... i ché... O bin, cherè rè na bala fîtha po Pâtchye l'an ke vin.

POLITE. - V^u cheri prôû parin, rè...

TANON. - Atin po vère, kuryâ! (akutè) Ah! T^u ché di dzin! (arouvè Pyéro avu Goton, Cécile à Lisa. Pyéro ch'in va to drê à l'aryâ)

S c è n e 2

Tanon, Polite, (Pyéro) Goton, Cécile, Lisa,

CECILE. - Bondzoua! Tchinta tsô! (ch'èchuyè le fron) No-j'arin de l'orâdzo du midzoua: là tavan chon inrêdjyî.

GOTON. - (in abranchin Tanon) A vo, parin! Bouna fîtha!

TANON. - Rêmarhyin, fiyèta! E pu, kemin chin tè va the?

GOTON. - Proû bin, kemin vo vèdè. E yo? parin?

TANON. - Mè? Mî cheri na vèrgonyo. Hâ! ha ya mè va! Ti lè dzoua amon è avû pè hou patchî, hou dzâ, avu ha brijon dè ryô, ka mujika dè che-nayè. chi bon chon dè chapalè, dè botchyè, ke lè-j'ouère vo pouârton! Tchîn bî payî! Bayo to le B^uèsil po notha Grevîre, vi tho!

GOTON. - Ma pâ chon kâfé, adon! Chuto dou dinche bon!

TANON. - Ah adon... le kâfé... L'è lonye bî kadô ke le bon Djyu l'a fi à l'^umèrike. (on momin) E pu, grahyâjè, i vo fi bon voyâdzo, du le bâ amon ché???

LISA.- Bal' è bon, fro ke krâkè drî hô, po li arouvâ.

GOTON.- Che te vou arouvâ in paradi, tè fudrè proû aprindre à grapiyî...

CECILE.- Le tsemin l'è pâ bin bon, le bon Djyu l' 'a de. Ma chtiche l'è ga-
p yâ pou.

LISA.- Kan on va in vudjyin totè lè goyè, kemin tè...! Ma...è Pyéro, yô l'è?

GOTON.- L'è vindu po bère. Na ma...l'è jou to drê à l'aryâ: li a na vatse ke
trakachè. Li é portâ di-j' 'êrbè du vè Pyantin.

LISA.- O adon Pyantin, li ché konyè, po lè bîthè! L'an pachê no-ja chôvâ
na bala toûra. (on momin) E Sandron? on l' 'a onko pâ yu...

TANON.- L'è li ke barlatè, vouè.

LISA.- L'arè chur pachè vè cha miya, à la pinta...

CECILE.- (a Tanon) Ma...l'è pâ vo, ke vo barlatâdè?? Tanon??

GOTON.- Pâ vouè: parin i fîthè ché chuchant' an.

CECILE.- A vouè, toka ke chu! L'è po chin ke no chin vinyètè amon. E no
li an onko panyî de bouna fîtha. E bin, bouna fîtha, Tanon!

TOTE.- Bouna fîtha!

GOTON.- E onkor on koû atan!

TANON.- Rêmârhyin! L'aré pâ kru dè chin fîthâ ou tsalè, in dinche galéja
Kompanyi. Vo rêmârhyo gayâ. d'îthre vinyètè amon du le bâ.

LISA.- Pâ dètchye! Ayu pyéji! E pu, no chavan proû ke no-j'aran on bon gôu-
tâ!

CECILE.- O adon, tè!

TANON.- L'è rin dè dre ke vo-j'ôvchâ on tan bon goutâ. Che le barlatè
ch'intrètin pè la pinta, ou bin ch'âbyè lè komichyon...

LISA.- Tchye mènè the! No-j'arin adî de la hyâ po choupâ

CECILE.- E di grahyâ po danhyî. Tchye, Polite? T' di rin, vouè... Bin chur,
ta miya l'è pâ inke. E pu, le pochyin: mètre armayî!

TANON.- E ke l'è on to bon Ch'ôcho pî na fiye à maryâ! La li bayèré dè
gran kê: bregan po le travô, dâ avu lè bîthè...

CECILE.- (in rijin) E putu avu lè fiyè...

LISA.- Chin dèpin avu tchintè, Kan l'è avu Jebé...l'è rin tan potu tchyè (chin!

CECILE.- Tchinta binda dè roèuthè, tchyé, Polite! T' i tseju chu on fyè ni
dè vouîpè!

POLITE.- (in rijin) T' i chur! O bin... onko mî chin tchyè di-j'agachè.

CECILE.- Ou bin tchyè on nî d'agache ke vo grâvè dè danhyî (on intin le
chenô ou mulè) You! Tchê Sandron! Cra ke no chin tî è totè, no
porin danhyî. Polite mènèrè la pachtringa...è no, no vîrèrin. Sandron intrè)

S c è n e 4

Polite, Tanon, Pyéro, Goton, Cécile, Jébé, Lisa, Sandron

SANDRON.— Bondzoua à ti...è a totè!

CECILE.— Ah!No-j'a to pari yu!

SANDRON.— Tè, Cécile, ch'on tè vi pâ, on t'intin!(rijon)

TANON.— Adon, Sandron, t'à rin oubyâ,na??

SANDRON.—Ché gayâ...(i ri)

CECILE.— Kridè pî!Pucjke l'a ni bin pâ oubyâ dè no menâ Jébé amon. Adon, Jébé, vo-j'i fi bon voyâdzo,vo doû?

JEBE.— Proû bon!Mèyâ tchyè le mulè:min tsêrdjî,chuto!

CECILE.—E in mèyou kompani!...Ah...kan on a le kê bin a chotha,dèje 'è mouchtatzè à on bî l'armayî...Polite vou îthre dzalâ.

JEBE.— E bin, beta a chotha le tchyò,tè:vou pygvê du midzoua.

SANDRON.— Mè va fayi alâ dètsêrdjyî le mulè,mè.Ch'è ke n'in dîa krîitchî amon, dou butin ,por vouè!Tanon l'è jou jenereû ko to!...No van poui fêr'on goutâ a trin dè nothè.Maryè l'a kouè la tsê ou bâ.No cherin bin tan bon choû, ke no no porin tchyâ di pyâ chu le vintro. (rijon)

TANON.— L'è dinche ke va bin!Alin ou pe prèchâ...ou pe chyâ i pe prè-châyè.Va tsêrtchî ta pachtringa, Polite,du tin ke Sandron dè-tsêrdzètè le mulè.(Sandron chô)

S c è n e 5

Polite, Tanon, Pyéro, Goton, Cécile, Jébé, Lisa

POLITE.—Che vo fâ rin,Tanon, li a onkor ôtchyè, ke no fô oûre, dèvan:l' na tsanthon à Pyéro.Alin, Pyéro!In l'anâ di chuchhant'an a ten' onhyo,in l'anâ dè Goton, tsanta no vi na tsantgon!

PYERO.— Bin d'akouâ, ma kan Sandron cherè inke,ôtramin no mankèrè on ré à la râvoua.

LISA.— E on to galé ré dè vouê po le tsan.

JEBE.— Ah, adon, po le tsan, l'è lw mèyâ vu Pyéro.

CECILE.— L'è bin chin ke Jébé l'âmè tan oûre dèvojâ.Ma ché pâ,che l'è on bokon dura d'oroyo,ke chè tîrè tan prî po l'akutâ...

S c è n e 6

Polite, Tanon, Pyéro, Goton, Cécile, Jébé, Lisa, Sandron

SANDRON.— Inke!To l'è rèvoû!

CECILE. - Yô ? On vi rin à nyina pâ.

SANDRON. - Ma è bin... in' achurètê! Li a trû dè galéjè ratè pèr inke. N o.
No volin rin k'alichan i vivre dèvan goutâ!!... Chuto tè, Cè-
cile, ke t'âmè tan lè fin bokon!

JEBE. - L'è achurâ po chin ke l'a onko rin dè martghan !

LISA. - Âmè mî mûri d' la pouta fan tchye mûri d'îthre trû choûla, parè.

CECILE. - Djyuchto! Ha kanye dè Lisa, dèvejè poû ,ma a propoû!

TANON. - Bin vouê...ma avu tpe chin, l'è no, ke no chin in trin dè mûri
de la pouta fan, hin, Pyéro??E ha tsanthon kè te no-jâ promè??

PYERO. - I vin! Beta tè prî dè nè, Goton! (Goton li va) Pyéro chè betè ou mitin
I tsantè, è rèprin'nyon ti ou rèfrin)

M A B A L A G R E V Î R E

Chu l'è dè "O toi, ma Gruyère, " de l'abé Bovet

1

2

Ma bala Grevîre
Bî payî di-j'intan,
Ouê, t'i la première
Din mon kê, din mè tsan.
O kemin le bon Djyu.
T'a to pari fi bala!
Ta byoûtâ, l'a volu
K'chi adî rè novala!

Rèfrin

Mon bî payî!
Bala Grevîre,
No volin tè tsantâ (bis)
Noûbya téra yô no chin
Tan bin!

Ma bala Grevîre,
Kan la bouna chêjon
Tè fâ na vithire
Dè vèrdjyâ ke chin bon,
No-j'âmin la brijon
Di klankè, di chenayè,
Tè tsalè, lou tredon,
Hou pèjantè-j'armayè .
Ma bala Grevîre,
Kan l'evê ,tè vani
Rê din lou yêchire
Chimbyon drê po préyî,
No-j'âmin t'admirâ
Avu ta roba d'andze,
Kan la nè t'a parâ
Dè cha byoûtâ èthrandze.

LAUS DEO ET MARIAE !

Peggì Rupè, die 12 novbris 1970°

Tous droits de reproduction réservés à l'auteur.

Pour toutes autorisations de représentation de la pièce et pour les
droits d'auteur, s'adresser uniquement à l'auteur

François-Xavier Brodard, 1634, La Roche (C.H.)